

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozní ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Bakalářská práce

**Sociální situace a vývoj nezaměstnanosti od roku 1989
v regionu Most**

Autor: Andrea Vališová

© 2009 ZU v Praze

PDF Complete

*Your complimentary use period has ended.
Thank you for using PDF Complete.*

[Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features](#)

Prohlá-ení

estn prohlá-uji, že tuto bakalá skou práci na téma Sociální situace a vývoj nezam stnanosti od roku 1989 v regionu Most jsem vypracovala samostatn pod vedením vedoucí bakalá ské práce a s poufitem odborné literatury a dal-ích informa ních zdroj , které jsou ádn citovány a uvedeny v seznamu literatury. Dále prohlá-uji, že jsem v souvislosti s vytvo ením této bakalá ské práce neporu-ila autorská práva t etích osob.

Praha, 30. dubna 2009

.....í í í í í í í í í í í í í í ...

PDF
Complete

*Your complimentary
use period has ended.
Thank you for using
PDF Complete.*

[Click Here to upgrade to
Unlimited Pages and Expanded Features](#)

Pod kování

Ráda bych pod kovala Ing. Jaroslav Burianové za odborné vedení a přínosné rady při zpracovávání této bakalářské práce.

Sociální situace a vývoj nezaměstnanosti od roku 1989 v regionu Most

A social situation and progress of unemployment since 1989 in region Most

Souhrn: Účelem této bakalářské práce je popsat nezaměstnanost jako obecný makroekonomický ukazatel, vysvětlit její příčiny a následky a aplikovat teoretické poznatky na konkrétní situaci ve vybraném regionu. Literární rešerše se zabývá obecnými informacemi, je zde definován pojem nezaměstnanosti, její měření a sledování. Dále je v této části řešena transformace české ekonomiky a vstup české republiky do Evropské unie. Praktická část je věnována konkrétnímu vývoji nezaměstnanosti v regionu Most. Nejprve je region obecně charakterizován, následuje analýza regionálního trhu práce se zaměřením na rómské etnikum a řešení pomocí aktivní politiky zaměstnanosti. V závěru je uveden vlastní koncept řešení situace.

Summary: the purpose of this bachelor thesis is to describe unemployment like an universal macroeconomic indicator, to explain its causes as well as consequences and to apply the theoretical knowledge to the specific situation in the selected region. A literature search deals with general information, there is explained what is an unemployment, how it is measured and its types. There is also solved a transformation of the Czech economy and the entering of the Czech Republic into the European Union. A practical part is focused on the specific unemployment trend in the region Most. At first the region is generally characterized followed by analysis of the regional labour market focus on Romany society and solving unemployment through an active employment policy. At the end there is illustrated own concept of solving the situation.

Klíčová slova: nezaměstnanost, míra nezaměstnanosti, přirozená míra nezaměstnanosti, dlouhodobá nezaměstnanost, regionální trh práce, ekonomické a sociální dopady nezaměstnanosti, úřad práce, aktivní politika zaměstnanosti.

Key words: unemployment, unemployment rate, natural rate of unemployment, long-term unemployment, local labour market, economic and social consequences of unemployment, employment office, active employment policy.

Obsah

OBSAH	2
ÚVOD	3
CÍLE, METODIKA	4
LITERÁRNÍ REFERENCE	5
I. POJMY.....	5
1. Nezaměstnanost.....	5
2. Měření nezaměstnanosti.....	5
3. Formy a typy nezaměstnanosti.....	6
4. Plná zaměstnanost a pirozená míra nezaměstnanosti; dopady a důvody nezaměstnanosti; podzaměstnanost.....	8
5. Masová nezaměstnanost.....	10
6. Mzda, produktivita práce, trh práce, produkční možnosti.....	11
II. TRANSFORMACE ČESKÉ EKONOMIKY.....	13
1. Podstata a cíl transformace.....	13
2. Výchozí situace v bývalém Československu.....	14
3. Hodnocení průběhu a aspekty transformace.....	14
4. Nezaměstnanost, mzdy a situace na trhu práce v období transformace.....	15
III. ČESKÁ REPUBLIKA PO VSTUPU DO EVROPSKÉ UNIE.....	16
PRAKTICKÁ ČÁST	18
I. Historický vývoj regionu.....	18
II. Vývoj nezaměstnanosti před a po roce 1989.....	20
III. Analýza a vývoj regionálního trhu práce.....	20
IV. Sociální důsledky nezaměstnanosti.....	26
V. Rozbor národnostního složení nezaměstnaných.....	27
VI. Důvody vysoké nezaměstnanosti v rómském etniku.....	27
VII. Aktivní politika úřadu práce a regionální zaměstnavatelé.....	31
VIII. Prognóza vývoje nezaměstnanosti v regionu.....	33
IX. Vlastní koncept řešení situace.....	33
ZÁVĚR	36
SEZNAM LITERATURY	37
PŘÍLOHY	38

Úvod

V dnešním globalizovaném světě je důležité respektovat rozmanitost jednotlivých národů a společností. Kritérií pro hodnocení výspoklosti společnosti existuje celá řada, z nichž ekonomických je pak nezaměstnanost kritériem, který patří mezi ty nejpoknější a nejprokazatelnější. Ukazatel nezaměstnanosti má tedy určitou vypovídací hodnotu o stavu a zdraví dané ekonomiky.

Příklad – vysoká míra nezaměstnanosti negativně ovlivňuje jak společnost jako celek, tak i samotného jednotlivce. Pro společnost představuje zpomalení a zátěž jejího rozvoje, pro ekonomiku znamená snížení produkce a zvýšení nákladů spojených se sociálním zabezpečením nezaměstnaných. Pro jednotlivce má pak dopady ekonomické (spojené s jeho finanční situací) a sociální (zhoršení vztahů s okolím, psychické problémy). Pro fungování tržní ekonomiky je však určitá míra nezaměstnanosti nezbytná a je jejím přirozeným jevem. Proto je nezbytné rozlišovat nezaměstnanost, která tržní ekonomice škodí (dlouhodobá, masová, cyklická) a která naopak ekonomice pomáhá k její lepší výkonnosti (frikční, strukturální).

Problém nezaměstnanosti se řeší na několika úrovních a na každé z nich by se k nám mohlo připustovat trochu odlišným způsobem. Řeší se od nejvyšší globální úrovně (velká společnost v několika státech, například EU, kontinenty apod.), přes státní úroveň až po specifika jednotlivých regionů. Tato bakalářská práce je zaměřena právě na regionalitu a záměrně byla vybrána lokalita, pro kterou je problém s nezaměstnaností typický. Práce připomene, jak složitá a náročná na čas i finance je nezaměstnanost řešit a jak komplikovanou situaci můžeme očekávat i společnosti přinejmenším.

Cíle, metodika

Cílem této práce je analýza nezaměstnanosti jako obecného makroekonomického ukazatele a zároveň popis konkrétní sociální situace ve vybraném regionu. Region Mostecka je vybrán záměrně a to hned z několika důvodů. Za prvé představuje region s dlouhodobě nejvyšší nezaměstnaností v celé České republice ufl od samého počátku tržní ekonomiky u nás. Dále to je složení obyvatelstva a problémy, které se v Mostě eí. Otázky vysoké míry nezaměstnanosti, sociálních dávek a především dlouhodobě nezaměstnaných občanů. A v neposlední řadě byl tento region vybrán i proto, že Most je mé rodné město, ve kterém jsem vyrůstala a žila. Podrobně tedy znám místní problémy a vím, jak obtížná situace zde je. Pokoušet se o komplexní vyřešení celého problému by bylo nemožné, proto se cílem práce stalo alespoň upozornit na dílčí negativní jevy a doufám, že se podařilo je pravdivě a objektivně popsat.

Při zpracovávání této práce bylo postupováno následovně. Nejdříve jsem prostudovala odbornou literaturu a internetové zdroje, ze kterých jsem se inspirovala. Potom jsem navštívila Úřad práce v Mostě, detašované pracoviště Úřadu práce Most v Litvínově a odbor státní sociální podpory Úřadu práce Most, který sídlí v budově Magistrátu statutárního města Mostu. V listopadu roku 2008 proběhla první konzultace s Úřadem práce v Mostě, kde byla vysvětlena funkce aktivní politiky zaměstnanosti a jejího použití v praxi úřadem. Druhá návštěva proběhla v prosinci roku 2008, kdy se podařilo mluvit přímo s paní editelkou detašovaného pracoviště Úřadu práce Most v Litvínově. Tato návštěva měla největší přínos, protože byly získány cenné informace o etnickém problému litvínovského sídliště Janov, obecné i konkrétní údaje k problematice nezaměstnanosti Romů a informace k problému zneužívání sociálních dávek nepříslušnými občany. V lednu roku 2009 jsem navštívila odbor státní sociální podpory Úřadu práce v Mostě, tato návštěva však nepředstavovala zdroj nových informací, představovala pouze odkaz na internetové stránky ÚP Most. Poslední návštěva proběhla v únoru roku 2009 na Úřadě práce v Mostě, kdy jsem se zajímala o aktuální situaci na trhu práce vzhledem ke světové ekonomické krizi a jaký bude mít tato krize dopad na nezaměstnanost v regionu. Všechny získané poznatky a zkušenosti byly využity při zpracovávání literární rešerše a praktické části bakalářské práce.

Literární reýerýe

I. Pojmy

1. Nezam stanost

Nezam stanost je jedním ze ty hlavních makroekonomických ukazatel , které charakterizují danou ekonomiku. T mi dal-ími jsou hrubý domácí produkt (HDP), inflace (= cenová hladina) a bilance zahrani ního obchodu. Dohromady tyto ty i ukazatelé tvo í tzv. magický ty úhelník, který zobrazuje jejich vztahy a momentální stav dané ekonomiky.

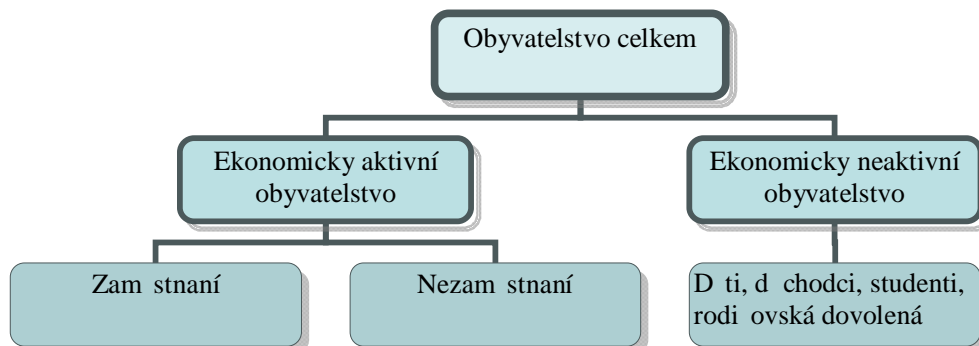
Definic nezam stanosti existuje mnoho, záleží na tom, z jakého úhlu pohledu se na ni lov k dívá. N co jiného bude zajímat ekonoma, n co jiného politologa, sociologa nebo demografa. Zde bude na tento pojem nahlíženo z ekonomického a sociálního hlediska.

S nezam staností souvisí n kolik dal-ích pojmm , které jsou následn vymezeny. Prvním z nich je zam stnání, které lze definovat jako smluvní vztah na základ pracovní smlouvy mezi zam stnavatelem a zam stnancem. [1] Pojem zam stnání není totofný s pojmem práce: práce nemusí být smluvní vztah na základ pracovní smlouvy a nemusí se za ni poskytovat finan ní odm na (nap . práce v domácnosti, vzájemná výpomoc, dobrovolná práce pro dobro inné ú ely atd.). Nezam stanými se potom ozna ují osoby, které jsou schopny práce a které cht jí zam stnání, ale p esto jsou bez n j. P esn j-í definice nezam staných uvádí, že jde o osoby bez placeného zam stnání, registrované na ú adu práce, hledající práci a schopné a ochotné okamflit pracovat. [Eurostat, 1992] D lefitým pojmem v této problematice je také ekonomická aktivita obyvatelstva, která se vyjad uje jako podíl osob star-ích 15ti let, kte í jsou zam stnání nebo jsou nezam stnání a aktivn hledají práci. [9]

2. M ení nezam stanosti

Pro ú ely m ení nezam stanosti lze obyvatelstvo rozd lit do dvou skupin: ekonomicky aktivní a ekonomicky neaktivní obyvatelstvo. Ekonomicky aktivní obyvatelstvo se potom dále lení na zam stnané a nezam stnané. Zam stnaní lidé pracují a mezi nezam stnané pat í lidé, kte í nejsou zam stnání nebo sebezam stnání, aktivn si hledají práci a jsou schopní nastoupit do práce nejpozd jí do 14ti dn . Ekonomicky aktivní obyvatelstvo se téfl nazývá jako pracovní síla. Obyvatelé, kte í

nepat í ani mezi zam stané ani mezi nezam stané, tvo í ekonomicky neaktivní obyvatelstvo. Slofení ekonomicky aktivního a ekonomicky neaktivního obyvatelstva se samoz ejm neustále m ní, protofle lidé vstupují na trh práce (nap . absolventi –kol) a vystupují z trhu práce (nap . odchází do d chodu). [1, 3, 9]

Obrázek . 1 ó Struktura zam stanosti obyvatelstva

Nezam stanost se m í pomocí míry nezam stanosti, která se zna í u a vyjad uje se v %. Míru nezam stanosti lze vypo ítat n kolika zp soby, vfdy ale musí vyjít stejný výsledek. Mofnosti výpo tu jsou tedy následující [1, 3, 9]:

$$u = (\text{po et nezam staných hledající práci} / \text{ekonomicky aktivní obyvatelstvo}) * 100$$

$$u = (U / L + U) * 100 \quad U = \text{po et nezam staných}; L = \text{po et zam staných}$$

$$u = (\text{po et nezam staných hledající práci} / \text{pracovní síla}) * 100$$

$$u = (\text{zam staní a nezam staní hledající práci} / \text{celkové obyvatelstvo}) * 100$$

U registrované míry nezam stanosti jsou za nezam stané brány osoby evidované na ú adech práce. Tento ukazatel v R zve ej uje Ministerstvo práce a sociálních v cí. Úpln p esn ale neodráfí reálnou situaci, protofle ne v-ichni nezam staní hledají práci p es ú ady práce. Alternativním ukazatelem m fle být nap . Výb rové –et ení pracovních sil, které provádí eský statistický ú ad a zji– uje zde po et nezam staných v domácnostech. [3]

3. Formy a typy nezam stanosti

Existují dv formy nezam stanosti: dobrovolná a nedobrovolná.

- Dobrovoln nezam staní jsou lidé, kte í p í dané mzdové sazbe necht jí pracovat a v dom neusilují o pracovní místo, protofle jsou dostate n finan n zaji-t ní a dávají p ednost volnému asu nebo protofle ztratili nad ji, fle najdou odpovídající

pracovní místo. Dobrovolní nezaměstnaní jsou součástí ekonomicky neaktivního obyvatelstva. [1, 3, 9]

- Nedobrovolní nezaměstnaní jsou lidé, kteří i při dané mzdové sazbě chtějí pracovat, ale práci neseženou a usilují o pracovní zařazení nebo se připravují na návrat nebo nástup do práce. Nedobrovolní nezaměstnaní spolu se zaměstnanými tvoří ekonomicky aktivní obyvatelstvo. [1, 3, 9]

Formy nezaměstnanosti jsou tedy dvě, typy existují tři a ty které se dále jeví.

- První typ nezaměstnanosti nazýváme frikční. Frikční nezaměstnanost lze pokládat za přirozenou součástí tržní ekonomiky, jejím charakteristickým rysem je krátkodobost. Vyplývá z krátkých přerušování a přecházení z jednoho zaměstnání do druhého, z nedostatečných znalostí pracovních příležitostí, ze změny bydliště, z ukončení školy apod. Speciálním typem frikční nezaměstnanosti je sezónní nezaměstnanost, která vzniká v důsledku sezónních prací. Existují odvětví, kde se pracuje pouze v určité roční dobu a na zbytek roku firma své zaměstnance propouští (zemědělství, stavebnictví, služby spojené s cestovním ruchem apod.). Jelikož je ekonomika stále v pohybu, je zřejmé, že určitá míra frikční nezaměstnanosti bude existovat vždy a je přirozeným jevem. [1, 3, 9]
- Strukturální nezaměstnanost vychází z nerovnováhy pracovní síly připravené k práci a požadavky zaměstnavatelů na určitá pracovní místa. Vzniká tedy nesouladem nabídky a poptávky po práci a postihuje jen ty, které odvětví. Strukturální nezaměstnanost může mít dvě formy: profesní a regionální. Profesní nezaměstnanost vzniká vlivem technického rozvoje, kdy zanikají nebo se omezují některé činnosti a kvalifikovaní pracovníci musí být rekvizifikováni na jiné činnosti. Některé zaměstnance plně nahrazuje technika a snižuje se tedy spotřeba řívné práce (zde platí určitý paradox: do profesní nezaměstnanosti mohou upadnout i vysoce kvalifikovaní pracovníci, jejichž kvalifikace už není potřeba, protože je nahrazena technikou). Další možností je, že některá odvětví se nacházejí v útlumu a jiná v expanzi, proto se pracovníci rekvizifikují. Útlum určitého odvětví je dán poklesem poptávky po určitém druhu zboží. Druhou formou strukturální nezaměstnanosti nazýváme regionální. Vzniká tak, že v některých oblastech dochází ke snížení pracovních příležitostí a v jiných naopak ke zvýšení, je tedy nutné přesunout pracovníky do

region s v t-ím po tem pracovních p ílefitostí. V R omezuje tuto mobilitu pracovník zp sob íivota lidí. [1, 3, 9]

- T etím typem nezam stnanosti je cyklická. Tato nezam stnanost znamená nevyužití stávajících kapacit z d vodu potíflí s odbytem. Je spojena s cyklickým vývojem ekonomiky a vzniká v d sledku hospodá ských krizí. V období ekonomické expanze je více pracovních p ílefitostí nefl v období ekonomické recese nebo stagnace (p í produkci na stejné úrovni). Cyklická nezam stnanost, na rozdíl od strukturální, postihuje v-echna odv tví v ekonomice. N kdy se jí také íká nezam stnanost z nedostate né poptávky (poptávka po práci nedosta uje nabídce). [1, 3, 9]

4. Plná zam stnanost a p írozená míra nezam stnanosti; dopady a d vodu nezam stnanosti; podzam stnanost

Plné zam stnanosti se dosáhne tehdy, kdyfl se ekonomika nachází na úrovni svého potencionálního produktu. Z toho plyne, fle existuje-li plná zam stnanost, existuje i ur itá p írozená míra nezam stnanosti. Touto p írozenou mírou se myslí dlouhodobá míra, která se týká jak trhu práce, tak i trhu statk a slufleb a tvo í jí frik ní a strukturální nezam stnanost. Nezahrnuje se sem cyklická nezam stnanost, protofle ta vzniká, kdyfl ekonomika cyklicky kolísá kolem svého potenciálního produktu. P írozenou míru nezam stnanosti ovliv uje n kolik faktor , jsou to nap . demografické zm ny (n které skupiny obyvatelstva mají vy-í p írozenou míru nezam stnanosti nefl ostatní skupiny), vládní politika nebo strukturální zm ny v ekonomice. Za p írozenou míru nezam stnanosti se obecn povafluje 4 afl 6 %. Kdyby míra nezam stnanosti klesla pod 4 %, zvý-ila by se cenová hladina (inflace), cofl není fládoucí. [1, 9]

Plná zam stnanost má n kolik cíl . Prvním z nich jsou infla ní tlaky, které ukazují, fle k plné zam stnanosti se lze p íblíflit pomocí sledování cen. Pokud jsou ceny rostoucí, zam stnanost se blíflí plné kapacit a pokud naopak ceny klesají, nezam stnanost se zvyš-uje. Druhý cíl vyjad ují zm ny ve strukturální nezam stnanosti, které zp sobují strukturální bariéry. Ty zahrnují n kolik prvk , nap . na pracovní síle se více podílejí mladí lidé a fleny, systém transferových plateb je nastavený tak, fle lidé nejsou ochotni pracovat nebo se m ní poptávka v d sledku technického pokroku. T etí cíl tvo í doznívání strukturálních tlak . Principem je zde doznívání strukturálních bariér v del-ím asovém horizontu, takfle se p írozená míra nezam stnanosti sníflí, anifl by se zvý-ila cenová hladina (inflace). [1, 9]

V reálných ekonomikách jsou ovšem dopady nezaměstnanosti vesměs negativní. Nejzávažnějším důsledkem nezaměstnanosti je její ekonomický dopad na finanční situaci postiženého. Pokud je člověk nezaměstnaný, musí si zajistit finanční příjem z jiného zdroje, není to mzda za vykonanou práci. Takovýto člověk pak spoléhá na kombinaci úspor, důchod ostatních členů rodiny nebo přátel a státní podpory v nezaměstnanosti, ale tyto zdroje se rychle vyčerpávají. Pokud se tedy člověk stává dlouhodobě nezaměstnaným, znamená to pro něj finanční nejistotu a ohrožení budoucí finanční situace. [1, 9] Z obecného pohledu znamená nezaměstnanost plýtvání zdroji, které má ekonomika k dispozici. Aby se plně využily všechny dostupné výrobní kapacity, musela by existovat plná zaměstnanost, tedy nulová nezaměstnanost. Tento jev zachycuje tzv. Okunův zákon, který mluví o tom, že pokud je skutečná míra nezaměstnanosti o 1 % nad úroveň přirozené míry nezaměstnanosti, skutečný produkt bude o 2 % pod svým potenciálním produktem. [3, 8] Dalším dopadem je výrazné zhoršení sociální situace nezaměstnaných. S nezaměstnaností se často spojují negativní jevy vyskytující se ve společnosti, jako například kriminalita, alkoholismus apod. Velkým sociálním problémem pak představuje dlouhodobá nezaměstnanost. Člověk je dlouhodobě nezaměstnaný, pokud nepracuje déle než 1 rok. Takovýto člověk ztrácí své pracovní návyky, tudíž je pro něj obtížnější se znovu začlenit do pracovního procesu. Výše míry nezaměstnanosti závisí také na fázi cyklu, ve kterém se ekonomika nachází. Pokud ekonomika expanduje, míra nezaměstnanosti a průměrná doba trvání nezaměstnanosti klesá. Pokud se ekonomika nachází v recesi, míra nezaměstnanosti a průměrná doba trvání nezaměstnanosti se zvyšuje, tudíž rostou i náklady na nezaměstnanost. [1, 3]

Důvod, jak se člověk může stát nezaměstnaným, existuje několik. Může být propuštěn zaměstnavatelem, může sám dát výpověď a sám odejít ze zaměstnání, může se vrátit do zaměstnání, kde ufl pracoval nebo dříve odešel z trhu práce úplně a teprve se na něj vrací. Samostatnou skupinou jsou noví uchazeči na trhu práce. Jedná se o absolventy škol, kteří nemají praxi a snaží se ji získat. Z důvodů nezaměstnanosti lze tedy odvodit, co ovlivňuje míru nezaměstnanosti. Je to vývoj zaměstnanosti, vývoj obyvatelstva a jeho věkové složení, míra ekonomické aktivity obyvatelstva atd. [1]

Lidé, kteří nemají zaměstnání, se ho snaží najít. S tímto faktem souvisí další důležitý pojem a tím je podzáměstnanost. Tento termín vyjadřuje skupinu lidí, kteří by pracovat chtěli, ale práci nenajdou a několik odmítnutí už je odradilo od dalšího hledání. Mohou

to být i lidé, kteří by chtěli pracovat na celý úvazek, ale jsou zaměstnaní jen na částečný nebo lidé, kteří mají takové zaměstnání, které platově neodpovídá jejich kvalifikaci.

Podzáměstnanost tedy představuje nevyužitý pracovní zdroj. [9]

Nezaměstnanost jako velkým makroekonomickým pojmem se musí zabývat i vláda daného státu. Vláda provádí tzv. politiku zaměstnanosti, která má za úkol eliminovat negativní dopady nezaměstnanosti v návaznosti na další makroekonomické ukazatele.

Aby vláda mohla realizovat politiku zaměstnanosti, používá k tomu dva nástroje: aktivní a pasivní politiku. Aktivní politika zaměstnanosti znamená vytváření nových pracovních míst, zvýšení flexibility pracovní síly nebo prevenci nezaměstnanosti.

Konkrétní podobu těchto opatření mohou představovat například rekvalifikace, společensky užitečná pracovní místa nebo veřejně prospěšná pracovní místa. Druhým nástrojem vlády je pasivní politika zaměstnanosti, která tlumí ekonomické dopady pomocí podpor v nezaměstnanosti. [3, 9] Kromě politiky zaměstnanosti má vláda i další možnosti zásahů do trhu práce, které navazují na aktivní a pasivní politiky. Jsou to:

- podpory v nezaměstnanosti, které představují náhradu ztraceného výdělku prostřednictvím sociálních podpor,
- regulace pohybu osob na trhu práce, tzn. vstup určitých kategorií na trh (například absolventů) a odchod jiných osob z trhu (například rodičů),
- podpora investic do pracovních příležitostí v soukromé sféře na jedné straně a stimulační opatření na straně druhé,
- podpora investic do pracovních příležitostí pomocí veřejných státních výdajů ve státním sektoru (například zdravotnictví, školství, sociální péče apod.) na jedné straně a stimulační opatření na straně druhé. [1, 3]

5. Masová nezaměstnanost

Nezaměstnanost se nepovažuje za závažný ekonomický nebo sociální problém, pokud se nestává masovou (je širokým produktem tržní ekonomiky a demokratického politického systému). Její existence vyplývá ze dvou potřeb. Ekonomika je neustále v pohybu, tudíž jsou v pohybu i pracovníci a to je spojeno s určitým ásem, který si oba pohyby vyžadují. A svobodné rozhodování osob, které mají na vybranou: buď budou zaměstnané a za vykonanou práci budou realizovat příjmy (budou finančně soběstační) a nebo budou existencí závislé na státu (sociální dávky apod.) nebo rodině. [1]

Pokud se nezaměstnanost stává masovou, vytváří pro stát a jeho vládu vážné problémy. Vládě se zvyšují náklady na transfery nezaměstnaným, které jsou financovány ze státního rozpočtu. Pokud je více nezaměstnaných, klade to větší nároky na státní aparát a byrokracii z hlediska organizace i z hlediska dalšího zvýšení nákladů. A konečně masová nezaměstnanost má nepatrný vliv i na politiku, zvláště byl tento jev vidět v postkomunistických zemích, kde mohla znamenat zpomalení ekonomických reforem. Pokud se ale masová nezaměstnanost stane i dlouhodobou záležitostí, dochází k rozporům ve společnosti a část populace může ztratit životní perspektivu. Nezaměstnanost závisí na existenci trhu práce a je výsledkem nerovnováhy poptávky a nabídky na tomto trhu. Masová nezaměstnanost vzniká tehdy, pokud na trhu práce dojde k výraznému převisu nabídky a to může způsobit několik níže uvedených faktorů:

- snížení poptávky po práci (při zachování nebo dokonce růstu nabídky) způsobené recesí ekonomiky nebo technického pokroku, kdy na stejné množství práce je třeba méně pracovníků,
- zvýšení nabídky na trhu práce (při zachování nebo dokonce růstu poptávky) zejména zvýšením vstupu na trhu, to jsou například pracovníci ze zahraničí, absolventi škol apod.,
- rozdílnost mezi strukturou nabídky a poptávky na trhu práce, kdy na jedné straně existuje nezanedbatelná míra nezaměstnanosti a na druhé straně volná pracovní místa, avšak pro volné pracovní pozice neexistují odpovídající uchazeči. [1]

6. Mzda, produktivita práce, trh práce, produkční možnosti

Mzdy představují důležitý indikátor ekonomického a sociálního vývoje a spojují v sobě aspekty mikroekonomického i makroekonomického charakteru. Mzdy rozdělujeme na dvě základní skupiny: nominální a reálné. Nominální mzda vyjadřuje množství peněz, které pracovník fakticky dostane. Reálná mzda zachycuje koupěschopnost nominální mzdy, tzn. kolik statků a služeb si může příjemce nominální mzdy koupit. Kromě nominálních a reálných mezd existuje ještě tzv. minimální mzda, kterou stanovuje úroveň stát. Tato mzda určuje nejnižší přípustnou výši odměny za práci v pracovním poměru, je stanovena zákoníkem práce a vztahuje se na všechny zaměstnance v pracovním poměru nebo právním vztahu založeném dohodami o pracích konaných

mimo pracovní poměr (dohoda o provedení práce a dohoda o pracovní činnosti).

Aktuální výše minimální mzdy činí 48,10 Kč na hodinu nebo 8 000 Kč za měsíc. [12]

Mzdy lze členit podle způsobu jejich stanovení na časovou (počítá se podle odpracovaného času), úkolovou (odvíjí se od množství práce), podílovou (je závislá na podílu z tržeb) a smíšenou (kombinace předchozích). Mzda se skládá ze dvou základních složek: pevná a pohyblivá. Pevná složka je dána a mezi pohyblivé složky patří například platky (práce přesčas, ve svátek, v sobotu a v neděli a v zatíženém pracovním prostředí), osobní ohodnocení, prémie a odměny. Je potřeba také vymezit rozdíl mezi termíny mzda a plat. Mzdu pobírají manuální pracovníci a zaměstnanci v podnikatelské sféře, plat mají technicko-hospodářští pracovníci a zaměstnanci státní správy. [12]

Trh práce je tvořen nabídkou a poptávkou jako každý jiný trh. Nabídku na trhu práce představují domácnosti, které vyjadují, kolik pracovníků je ochotno pracovat za danou reálnou mzdu. Poptávku tvoří firmy, které vyjadují, kolik pracovníků jsou zaměstnavatelé ochotni zaměstnat za danou nominální mzdu. Na trhu práce funguje jedna zvláštnost: důchodový efekt. Projevuje se tím, že člen domácnosti pobírá tak vysokou reálnou mzdu, že další člen domácnosti upřednostní volný čas před nabídkou práce. Zvyšování reálné mzdy tedy znamená pokles zájmu o práci. [9]

Produktivita neboli efektivnost práce ukazuje vztah mezi velikostí úsilí a vynaloženými prostředky. Vstupy představují počet pracovníků nebo odpracovaný čas, výstupy pak hmotné jednotky, peníze nebo hodiny. Produktivita práce se vypočítá jako podíl výstupů na vstupech. Existuje několik postupů, které mohou zajistit růst produktivity práce, jako například technický rozvoj (nová technika a technologie s cílem dokonalejší výroby), dokonalejší organizace (uspřádání výrobních zdrojů: dokonalejší rozmístění strojů, dokonalejší uspořádání toků materiálů a dokonalejší zařazení pracovníků) a zvyšování kvalifikace pracovníků (školení, semináře). [9]

Produkční možnosti jsou definovány jako kombinace finálních statků a služeb, které lze vyrobit za dané časové období pomocí dostupných zdrojů a technologií. Růst pracovní síly vede k růstu produkčních možností dané ekonomiky. Produkční možnosti ekonomiky jsou omezeny dvěma faktory: dostupností výrobních faktorů a technologickými know-how. Pokud se produkční možnosti ekonomiky zvětší, zvětší se i kapacita pro výrobu statků a služeb a to má za následek dlouhodobý ekonomický růst. Ekonomika ale může růst jen do určité míry, je totiž redukována tzv.

institucionálními opatřeními. Tyto opatření mají za úkol ochránit n které skupiny lidí před zazením do pracovní síly (např. d ti do ukonění povinné –kolní docházky), ale taky redukují využívaní zdrojů a technologií, tedy výrobních kapacit. [9]

Účelem tržních mechanismů je najít rovnovážný stav mezi nabídkou a poptávkou na trhu práce a je žádoucí znát složení obou stran. Proto je zde uvedena tabulka složení podnikatelských subjektů, které tvoří stranu poptávky. Nabídce bude věnována pozornost v praktické části.

Tabulka 1.10 Podnikatelské subjekty v Ústeckém kraji k 31. 12. 2007

	Složení podnikatelských subjektů	Složení podnikatelských subjektů v %
Podnikatelské subjekty celkem	171 940	100
Právnícké osoby celkem	15 608	9
Z toho: obchodní společnosti	15 089	96,7
drůstva	466	3
státní podniky	53	0,3
Fyzické osoby celkem	136 889	80
Z toho: živnostníci	121 672	89

Zdroj: SÚ – Statistická ročenka Ústeckého kraje 2008 (Organizační struktura NH).

II. Transformace české ekonomiky

Transformace české ekonomiky a společnosti byla součástí změn, které nastaly po pádu komunistického režimu nejen na našem území, ale i v celé střední a východní Evropě. Je nutné zde připomenout, že transformace ekonomiky je proces dlouhodobý a složitý, což bohužel v minulosti ČR trochu podcenila. Jak již bylo výše naznačeno, transformace se netýká jen ekonomiky, ale i společnosti (vyplývá také ze změny politického režimu a ze situace ve společnosti). [4]

1. Podstata a cíl transformace

Transformace znamenala hlavně změnu ekonomického systému, alokací a efektivnosti pro dosažení vyšší roční výkonnosti ekonomiky. Důležitým kritériem pro hodnocení, zda byla transformace úspěšná či nikoli, je tedy schopnost přetvoření systémových změn (od centrálně plánované k tržní ekonomice) v dlouhodobý růst hospodářství. Bohužel ČR měla v období transformace, tj. v letech 1990 – 2001, průměrný roční růst ekonomiky rovný nule. Transformace tedy není jen nkolik reforem pro zdokonalení ekonomického systému, ale představuje radikální změnu celého systému. [4]

2. Výchozí situace v bývalém Československu

Pod revolucí v roce 1989 patilo Československo k zemím, kde fungoval totalitní režim a výsadem zde vládla jedna strana: komunistická. Zem postrádala politická práva a občanské svobody a byla omezena také státní suverenity (Československo bylo členem Varšavského vojenského paktu a Rady vzájemné hospodářské pomoci, které ovládal tehdejší Sovětský svaz). Ekonomika byla založena na tzv. státním vlastnictví výrobních prostředků (většinu prostředků vlastnil stát, případně družstva, jen zanedbatelný podíl vlastnil soukromý sektor) a ekonomické rozhodování podléhalo státnímu plánování (centrálně plánovaná ekonomika). Tento systém nerespektoval vztahy nabídky a poptávky, vedl k neefektivní alokaci a vyčerpávání zdrojů a samozřejmě k hospodářské stagnaci a technické zastaralosti. Na druhé straně poskytoval lidem relativní jistotu práce, sociálního zabezpečení, bydlení a cenové stability. Samozřejmě výchozí situace, se kterou země do transformace nastupovala, ovlivnila průběh celého procesu. Mezi výhody, se kterými bylo bývalé Československo do procesu transformace, patily relativně vysoká ekonomická a životní úroveň, poměrně kvalifikovaná pracovní síla, dobrá úroveň infrastruktury, poměrně nízký veřejný i zahraniční dluh a blízkost k západním zemím. Mezi nevýhody pak patily praktická neexistence soukromého sektoru, velká centralizace ekonomiky a zastavení předcházejících reforem, silná orientace zahraničního obchodu na východní trhy, nerozvinutý sektor služeb a velký podíl těžkého průmyslu, který ničil životní prostředí. Přesto patří bývalé Československo k zemím, jejichž výchozí situace se hodnotí jako velice příznivá. Bohužel průběh transformace úplně úspěšný nebyl. [4, 5]

3. Hodnocení průběhu a aspekty transformace

V krátkém období se podařilo zabezpečit relativní stabilitu institucí zaručujících demokracii, vládu zákona a lidská práva. Česká cesta transformace se vyznačovala dříve kladeným na makroekonomickou stabilizaci, na rychlost privatizace a na zvolení specifické cesty kupónové privatizace. Podcenila však význam strukturálních reforem a do značné míry ignorovala mikroekonomické aspekty přechodu na tržní ekonomiku. I přesto, řešení která rozhodnutí v průběhu transformace nebyla správná, podařilo se položit základy tržní ekonomiky. [4, 5]

Transformace české ekonomiky má několik aspektů :

- Politické: politické změny přecházely tím ekonomickým, z toho vyplývá úzká propojenost mezi oběma oblastmi.
- Sociální: sociální sféra prošla kompletní proměnou, bylo třeba zrušit staré a přijmout nové sociální instituce, instituty, mechanismy, nástroje apod. Nová sociální politika pomohla k lepšímu průběhu transformace i proto, že se formulovala pod vlivem vyspělých západoevropských zemí. Sociální politika má tyto nástroje: sociální pojištění (důchodové pojištění, penzijní příspěvkové pojištění, nemocenské pojištění), bytovou politiku, rodinnou politiku, zdravotní politiku a vzdělávací politiku.
- Ekologické: po revoluci se ochrana životního prostředí stala součástí legislativy a i soukromý sektor se o tuto oblast začal intenzivněji zajímat. Hlavním nástrojem ekologické politiky je surovinová politika. [4, 5]

4. Nezaměstnanost, mzdy a situace na trhu práce v období transformace

V 90. letech nastaly dramatické změny na trhu práce: poklesla ekonomická aktivita obyvatelstva a došlo k výrazným změnám v odvětvové struktuře zaměstnanosti. Nezaměstnanost se tak stala vážným ekonomickým a sociálním problémem transformace. V období první transformační recese v letech 1990 až 1993 se nezaměstnanost mírně zvýšila, v době hospodářského oživení v letech 1994 až 1996 stagnovala a s příchodem druhé ekonomické recese v letech 1997 až 1999 se opět zvyšovala, ale toto zvýšení ufl bylo dramatické a představovalo vážný problém. Vývoj nezaměstnanosti v ČR byl dost odlišný od ostatních tranzitivních ekonomik. Do roku 1996 se pohybovala míra nezaměstnanosti na velice nízké úrovni, ať v období druhé hospodářské recese začala dramaticky růst. Od této chvíle se nezaměstnanost začala pečlivěji sledovat a zkoumat a při jejím zvýšení se provádějí opatření. [4, 5]

V období transformace se rozeznávaly dva základní přístupy ke mzdám: mzdy v podnikatelské sféře (cílem podnikatel je dosažení zisku, mzdy jsou tedy pojaty jako cena práce) a mzdy ve veřejné sféře (innost těchto podnikatel je financována z veřejných zdrojů, mzdy mají tedy stanovené pevné a pohyblivé složky). Mzdy měly během transformace dvě vývojové tendence: postupný pokles relativní váhy mezd ve struktuře celkových příjmů a prohloubení mzdové diferenciace. Mzdy zůstaly

rozhodující polovičkou v celkových příjmech, ale jejich podíl postupně klesal. Na konci 90. let se mzdy pohybovaly okolo 45 % z celkových příjmů. [4, 5]

Trh práce se po transformaci výrazně změnil a to tak, že ze stálého nedostatku pracovních sil (přezaměstnanosti) vznikla nezaměstnanost. Jaký byl důvod této změny? Podniky, které neměly dobrou perspektivu do budoucnosti, se reorganizovaly a některé také zanikly. V průběhu privatizace se do těchto podniků dostaly zahraniční firmy a zredukovaly přezaměstnanost tím, že hodnocením zaměstnanců propustily. Tento jev byl zřejmě hlavním důsledkem transformace. Propuštění lidé našli uplatnění v soukromém sektoru, který právě vznikal a bylo zde mnoho pracovních příležitostí. Proto byla míra nezaměstnanosti v průběhu transformace tak nízká a dramaticky nenarůstala. [4, 5]

III. Česká Republika po vstupu do Evropské unie

ČR vstoupila do EU 1. května 2004 jako jedna z deseti nových zemí a rozšířila tak EU z 15ti na 25 členských států. Později přistoupily ještě další dva státy, dnes má tedy EU 27 členů. Mezi cíle EU patří vytvoření jednotného trhu, zavedení společné měny, sjednocení právních systémů, spolupráce v oblasti bezpečnostní politiky (např. prostřednictvím instituce NATO) a spolupráce na řešení celoevropských problémů. Z těchto cílů vyplývá, že stát, který je členem Unie, musí splňovat určité podmínky a jeho oslabení státní suverenity. Cílem ČR by mělo být tedy nalezení určité střední cesty, kdy se částečně podvolí diktátu EU a kdy dokáže vyuffit to, co jí členství nabízí.

ČR je sice členem EU, ale zatím ještě není členem eurozóny, tj. členských států, které pouffívají jednotnou měnu EU – euro. Česká ekonomika je malá a otevřená a jejím hlavním zahraničním obchodním partnerem je eurozóna. Navíc také z eurozóny plyne do ČR velká část zahraničních investic. Proto je česká makroekonomická politika limitována evropskou politikou a musí dbát na stabilitu nominálního měnového kurzu české koruny vůči euru. Dnes má česká koruna plovoucí nominální měnový kurz, pokud by ale naše země přijala euro, znamenalo by to fixní nominální měnový kurz. Přijetí eura by pro ČR mělo nesporné výhody jako například snížení transakčních nákladů (zejména kurzových rozdílů), snížení potřeby držet devizové rezervy, efektivnější rozmístění investic nebo dosažení určitého stupně ekonomické a politické integrace. Naopak nevýhodou přijetí eura by byla podřízenost evropské centrální bance a ta se zaměřuje na celou eurozónu, takže by ustoupily do pozadí domácí problémy.

Pro v t-ínou ob an í pro odbornou ve ejnost byla po vstupu do Unie d leflitým ukazatelem flivotní úrove v R a v ostatních zemích a její budoucí vývoj. Porovnání flivotních úrovní je ale komplikovaná záleflitost a má adu problém . Mezi ty nejvýrazn j-í pat í volba indikátoru (v t-ínou se pouflívá HDP na obyvatele, ale tento ukazatel ne vfldy odráflí skute nost), rozdlíly v metodikách a postupech, ve zvyklostech, struktu e spot eby a struktu e index , r zné úrovn kvality výrobk a slufleb nebo problematika m ení reálných zm n flivotní úrovn . I p es tyto problémy se rozdlíly v flivotních úrovních ech a Evropan k sob p ibliflují a to hlavn ve struktu e spot eby ech , která se více podobá struktu e spot eby EU. P ibliflování eské flivotní úrovn té evropské je dlouhodobý proces a záleflí zde spí-e na kvalit nefl na kvantit .

Pozitivum, které se R naskytlo po vstupu do EU, je otev ení v t-íny pracovních trh lenských stát . e-tí pracovníci mohou pracovat v zahrani í a zahrani ní pracovníci u nás, tím dochází k mobilit pracovních sil a zkvalitn ní vyrobené produkce. Otev ení pracovních trh má i dal-í klady jako nap . p íliv investic ze zahrani í nebo kvalifikovan j-í pracovní síla. Nevýhodami mohou být naopak odliv kvalifikovaných pracovník do zahrani í za lep-ím výd lkem nebo p íliv nekvalifikované levné pracovní síly z východu. To jsou také d vody, pro n které staré lenské zem (EU 15) své pracovní trhy neotev ely pro nové leny, kte í p istoupili do EU v roce 2004 a pozd ji.

Dal-í moflnost, která se R jako lenské zemi naskýtá, je otev ení Schengenského prostoru, tj. prostor, kde neexistují vnit ní hranice mezi lenskými státy, jen hranice s ostatními státy. Dochází k volnému pohybu zboží a osob bez cel a administrativních opat ení. Vstup R do Schengenského prostoru podporuje eský zahrani ní obchod.

Vý-e byly zmín ny n které klady, které p inesly R vstup do EU. Je tedy pot eba zmínit i nevýhody, které sebou lenství nese. P edev-ím ve-kerá eská legislativa musí být v souladu s tou evropskou, R tedy ztratila ást své státní suverenity a je limitována zákony a na ízeními EU. V mnoha oblastech probíhá tzv. spole ná politika EU a té se musí lenský stát podrobit. Dále EU pofladuje po svých lenech v jednotlivých oblastech dosaflení ur ité úrovn a za p ípadné nedodrflení ud luje vysoké sankce.

lenský stát také odvádí kafldí rok ást svého HDP do spole ného rozpo tu EU, odkud se pak zp tn p erozd lují dotace do jednotlivých odv tví a lenských stát . Pro R ale po ád p evaflují klady nad zápor, proto flle lenství v EU zaji-uje ur itou ekonomickou úrove státu, která je obvykle vy-í nefl kdyby stát lenem EU nebyl. [6]

Praktická část

I. Historický vývoj regionu

Mesto Most leží v Ústeckém kraji pod Krušnými horami, jeho rozloha činí 86,9 km² a je mestom s statutárnym. Prvá zmienka o existencii Mostu sa nachádza v Kosmovo-kronické. Na počiatku to bola trhová osada na križovatke diaľkových ciest. Ve 13. st. n. l. začal tvoriť kolonizovať rod Hrabovíc. Doba jeho najväčšieho rozvoja sa pripisuje stredoveku 16. st. n. l. a z modernej histórie je posledným významným milníkom jeho ustúpenie ťažobného uhľu. Za nemeckú okupáciu patilo mesto do územia Sudet. V dobe socialistického režimu došlo k priemyslovému rozmachu a výskumom bolo zistené, že sa pod starým mestom nachádza veľké množstvo ťažobného uhľu. V roku 1964 bolo rozhodnuto, že ťažobného uhľu staré mesto ustúpi a postavilo sa nové a moderné. Spolu so starým mestom zmizela i veľa krásnych pamiatok, ktoré sa v nemecku nachádzali. Na ktoré boli ale zachránené, najznámejším prípadom je detský kostol Nanebovzatie Panny Marie, ktorý bol čiastočne rozebrán a po kolečkách dopravený ohruba 700 m ďalej. Postavilo sa nové mesto Most s mnohými modernými prvkami architektúry a spousta sídlisť s panelovými domami. Ťažobného uhľu museli ustúpiť i ďalšie vesnice a mestá v okolí Mosteckého ťažobného pánva, medzi tými najznámejšími patria napríklad Albrechtice, Epirohy, Dolní Litvínov, Dolní Jietín, Ervínice, Kompany, Kopisty, Libkvice, Souš alebo Záluflany. Po zbouraní starého a výstavbe nového mesta sa stalo hornictví ťažobným odvetvím, ktoré zamestnávalo mnoho ľudí. Jelikož boli postavené nové moderné panelové domy, mnoho ľudí z celého bývalého Československa sa stiahlo do Mostu za prácu a moderným bývaním. V Mosteckom ťažobnom pánvi sa nachádzali dva základné druhy dolů: hlbinné a povrchové. Medzi hlbinné patria Pluto (zaviazaný kvôli výbuchu metanu), ďalej Julius, Vítovný únor, Jan Hus, Kohinor, Těma a Těmá, kde uhlí sa dnes netŕia. V dole Centrum sa je ťažba uhlí dodávaná do spracovateľny Herkules, ktorá ho dodáva upravené elektrárně Kompany. Medzi povrchové doly patria Obránc mírú, kde uhlí sa dnes netŕia. Ťažba sa je v dolech Československej armády a Hrabák. Na ktoré doly patria pod Mosteckou uhelnou spoločnosťou, a. s. (MUS, a. s.), ktorá sa v máji roku 2008 rozdělila na dve spoločnosti: Vrátanská uhelná a. s. a Litvínovská uhelná a. s. Dlhá inosť prebiehala intenzívne a bohužiaľ sa moc neohľadilo na dopady, ktoré bude mať na životnú prostredie. Až po revolucii sa začalo s rekultiváciami krajiny, zlepšením ovzdušia

a celkovou ochranou flivotního prost edí. V této dob se za aly zavírat vyt flené doly a mnoho lidí p i-lo o práci. A práv v tomto okamfliku vzniká problém s nezam staností na Mostecku. Propu-t ní horníci nem li jinou kvalifikaci a –patn se uplat ovali na trhu práce. Po revoluci se ale mnoho podnik reorganizovalo a n které se spojily fúzí, tak vznikala nová pracovní místa, samoz ejm i s pomocí investor . Vznikal také soukromý sektor, ve kterém nezam staní nacházeli uplatn ní. Postupem asu tedy i bývalí horníci na-li práci a problém nezam staností se p esunul do sociálních sfér, za ala se e-it otázka romské men-iny.

Ve starém m st bydlela zhruba tisícovka Rom , kte í se museli p est hovát. Nejprve se uvařlo o celkovém p emíst ní, pak o rozptýlení, aby se p ede-lo jejich velké koncentraci a p ípadným problém m. Nakonec se situace vy e-ila tak, fle na okraji nového m sta bylo postaveno sídli-t Chanov, kam se p est hovala práv v t-ina t chto Rom . Bohufl se z nich stali nep izp sobiví ob ané, kte í se –patn za le ovali do spole nosti, nepracovali, nedodrřovali povinnou –kolní docházku apod. Proto také velkou ást nezam staných ob an Mostecka dodnes tvo í práv Romové. Problémem posledních dvou let je sídli-t Janov, které je sou ástí m sta Litvínov. M sto Litvínov p ed dv ma lety za alo prodávat byty soukromým osobám a realitním kancelá ím a ty je potom úmysln prodávaly Rom m za velmi nízké ceny, tím se do Janova sest hovali Romové z celé R. Cílem celého tohoto snaření bylo vyst hovát Romy z lukrativních lokalit do mén v ýnosných míst. Tak vzniklo problematické romské ghetto v Janov .

Aby byl pohled na region komplexní, je zde uvedena tabulku s vývojem po tu obyvatelstva a jeho p ír stky (úbytky). Z tabulky vyplývá, fle po et obyvatel po revoluci klesl a p ír stek je od roku 1995 záporný, tzn. fle více lidí zem elo nebo se odst hovalo, neř se narodilo nebo p ist hovalo.

Tabulka . 2 ó Vývoj po tu obyvatelstva na Mostecku v letech 1989 - 2007

	Po et obyvatel	P ír stek/úbytek
1989	70 919	1227
1992	71 361	404
1995	70 874	- 347
1998	70 283	- 316
2000	69 588	- 264
2003	67 905	- 123
2005	67 805	- 10
2007	67 543	- 148

Stav k 31. 12. daného roku. [11]

II. Vývoj nezaměstnanosti před a po roce 1989

Od nástupu komunismu v roce 1948 nezaměstnanost jako makroekonomický jev neexistovala. V zákonech bylo předem zakotveno, že každý člověk schopný práce, musí pracovat, jinak se stává předivníkem. Předivnictví patřilo mezi trestné činy, tudíž za něj bylo možné stíhat a odsoudit. Tento stav trval až do revoluce v listopadu roku 1989. Změnila se politická situace (pád komunismu a nástup demokracie; vznik československé federativní republiky a později české a Slovenské republiky) a to přineslo změny i v ekonomické sféře. Z centrálně plánovaného hospodářství se přecházelo na tržní ekonomiku, pro níž je typická existence a fungování soukromého sektoru, volného trhu a determinanty jsou nabídka, poptávka a trh, do kterých občas zasáhne stát. S tržní ekonomikou vznikl soukromý sektor nových a přetransformovaných firem podnikajících za účelem dosažení zisku. Uvolnil se pracovní trh a každý si mohl svobodně zvolit, zda bude nebo nebude pracovat. Zvýšila se tedy mobilita pracovních sil a vznikala nová pracovní místa. To znamená, že lidé si mohli vybírat, kde budou pracovat a do jisté míry začali ovlivňovat mzdu. Po pádu komunismu se u nás očekával dramatický nárůst nezaměstnanosti, což se ale nestalo, nezaměstnanost vzrostla jen na svou přirozenou míru. Více rostla až v období druhé hospodářské recese.

Pokud jde o vývoj nezaměstnanosti na Mostecku, byl nastíněn výše. Těsně po revoluci došlo k výraznému útlumu hornictví a horníci měli takovou kvalifikaci, se kterou stěží našli jiné vhodné pracovní místo, proto takto vzniklá nezaměstnanost měla strukturální charakter. Později se Most a jeho okolí stalo útočištěm romské menšiny, která se sem účetně hovala. Romové tvořili a dodnes tvoří velkou část nezaměstnaných obyvatel a bohužel se u této menšiny jedná o dlouhodobou nezaměstnanost.

III. Analýza a vývoj regionálního trhu práce

Situace před rokem 1989

Mostecko mělo a má dodnes průmyslový charakter (těžba hnědého uhlí a chemický průmysl). Tehdy 57 % ekonomicky aktivního obyvatelstva pracovalo v průmyslu a těžbě hnědého uhlí na Mostecku zabezpečovala 56 % z celkové těžby v bývalém československu. V roce 1985 byly zjištěny statistické údaje pracovníků v odvětví průmyslu, kde průměrná mzda pracovníka byla 3 640 Kč/měsíc, celkový příjem obyvatelstva činil 3 542 000 000 Kč a celkový výdej obyvatelstva 3 112 000 000 Kč.

1990 ó 1993

V roce 1990, který následoval bezprostředně po revoluci, byl založen Úřad práce v Mostě (ÚP Most). Neexistuje však oficiální dokument, který by popisoval ekonomickou situaci na Mostecku těsně po revoluci.

V roce 1991 byl zaznamenán první velký nárůst počtu evidovaných uchazečů o zaměstnání. K poklesu uchazečů docházelo pouze v letních měsících vlivem sezónních prací, v ostatních měsících byl zaznamenán trvalý růst. Z hlediska věkového složení zaujímali největší část evidovaných uchazečů i ve věkové skupině 20 až 29 a 30 až 39 let, velký podíl zaznamenala i věková skupina do 19ti let, kde se nacházeli mladí lidé bez praxe. Ve vzdělanostní struktuře preferovali uchazeči se základním vzděláním a vyučením, nejméně byli zastoupeni vysokoškoláci. Aktivní politika zaměstnanosti směřovala k vytváření nových pracovních míst, a to jak ve veřejných, tak i společensky užitečných. Prioritou ÚP bylo také vytvářet pracovní místa pro těžce umísitelné uchazeče a podpora soukromého sektoru a soukromého podnikání. Významným nástrojem aktivní politiky zaměstnanosti ÚP byly rekvalifikační kurzy.

V roce 1992 došlo k poklesu evidovaných uchazečů o 21,2 % a k poklesu uchazečů, kterým se vyplácela podpora v nezaměstnanosti, o 18 %. V evidenci uchazečů ÚP zaznamenal výrazný nárůst členů na 61,6 %. Projevil se negativní trend prodlužování délky evidence v nezaměstnanosti (nad 5 měsíců o 12 %, nad 12 měsíců dokonce o 15 %) a docházelo ke kumulaci těžce umísitelných uchazečů: nekvalifikovaná pracovní síla, občané romského původu, ženy a muži nad 50 let. Znamení část evidovaných uchazečů nejevila vbec žádný zájem o zařazení do pracovního procesu.

V roce 1993 došlo ke změnám v organizačním zařazení podniků těžkého uhlí: ze státních podniků Doly a úpravny Komoany, Doly Lefláků Most a Doly Hlubina Záluří byla založena Mostecká uhelná společnost, a.s. (MUS, a.s.). První evidovaný počet fyzických osob zaměstnaných v těžkých podnicích činil k 31. 12. 1993 17 252 osob. Chemický závod Chemopetrol Litvínov prošel také organizační změnou ze státního podniku na akciovou společnost, bylo propuštěno zhruba 2 000 pracovníků a k 31. 12. 1993 v tomto závodě pracovalo 9 491 osob. Z celkového obyvatelstva bylo 52,28 % ekonomicky aktivních, podle odvětvové klasifikace ekonomických činností (OKE) preferovaly činnosti jako dobývání těžkého uhlí, zpracování ropy a výroba a rozvod elektrické energie. Stav a vývoj celkového počtu evidovaných uchazečů v roce 1993

mírně stoupající trend, který byl ovlivněn přijetím Zákona o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění č. 592/92 Sb. (tento zákon měl dva úkoly: vyrovnat rozdíly mezi jednotlivými zdravotními pojišťovnami a vyrovnat síly mezi pojištěnci s výššími a nižšími příjmy, zdravými a nemocnými). Rostl i počet uchazečů pobírajících hmotné zabezpečení z 26 % v lednu 1993 na 32 % v prosinci 1993.

1994 a 1997

Nárůst počtu evidovaných uchazečů byl důsledkem pokračujícího útlumu těžby hnědého uhlí na povrchových dolech MUS, a. s. a tím i následného snižování počtu zaměstnanců. Procentuální podíl nezaměstnaných členů v průběhu období klesl až na 54 %. Míra nezaměstnanosti prudce rostla a ufl se pohybovala výše než byl republikový průměr. Česká ekonomika sice procházela na konci tohoto období hospodářskou recesí, na Mostecku byly ovšem dle vody tak vysoké nezaměstnanosti podobné: velký podíl nekvalifikovaného obyvatelstva se základním vzděláním a problematické umístění absolventů –kol s minimální nebo žádnou praxí.

Vková struktura nezaměstnaných se moc nezměnila, nejvyšší podíl měly skupiny 20 a 29 a 30 a 39 let. Vková skupina do 19ti let bohužel dál zaujímal značný podíl na nezaměstnaných. Vzdělanostní struktura uchazečů byla nadále neuspokojivá, nejvyšší část nezaměstnaných představovali uchazeči se základním vzděláním.

Rovnoměrně s růstem celkového počtu evidovaných uchazečů narostl i počet evidovaných Romů (leden 1994: 673 Romů, prosinec 1994: 717 Romů) a ve srovnání s předchozím obdobím jejich podíl vzrostl o 36 %. Převážná část Romů měla pouze základní vzdělání a jejich uplatnění na trhu práce bylo obtížné. Jednalo se tedy o problémovou skupinu uchazečů. Dále vzrostla i problematika umístění absolventů –kol, v evidenci bylo 513 absolventů.

V délce evidence uchazečů tvořila skupina do 3 měsíců 35,7 %, 3 a 6 měsíců 21,8 % a nad 12 měsíců 21,3 %. Velký problém tedy tvořili dlouhodobě evidovaní uchazeči, kteří měli pouze základní vzdělání. Dalším negativním jevem byl významný nesoulad mezi nabídkou a poptávkou na trhu práce (zaměstnavatelé požadovali zaměstnance s takovým vzděláním, které na trhu nebylo k dispozici a naopak uchazeči nabízeli takové vzdělání, které zaměstnavatelé nepotřebovali).

Rok 1994 byl charakteristický podstatným výšším trendem poklesu volných pracovních míst nejen ve zbytku ČR. Tento jev byl dán pozdějším vytvářením nových pracovních

míst v oblasti rekultivace výsypek, které souvisely s útlumem těžby. Význam pracovních míst v rekultivacích později narostl.

V roce 1995 se projevil zájem o restrukturalizaci v hornictví. Kolísající stav po tu evidovaných uchazečích byl dán postupným uvolňováním pracovníků z MUS, a. s. a jednalo se především o kvalifikovanou pracovní sílu, proto byla doba evidence těchto uchazečích minimální. V tomto roce došlo také k velkému nárůstu osob, které byly v evidenci uchazečích déle než 12 měsíců, a to o 30 %. Toto číslo bylo alarmující, projevovala se problematika těchto umístitelných uchazečích, jejich počet stále narostl. Nadále trval nesoulad mezi nabídkou a poptávkou na trhu práce, který potvrzoval strukturální povahu nezaměstnanosti v regionu.

V roce 1996 se změnila v kovářské struktuře nezaměstnaných, kde měla nejvyšší podíl skupina do 19ti let s 52,4 %, protože nastal problém obtížného umístění absolventů –kol do prvního zaměstnání. Druhou nejvyšší skupinu tvořili lidé ve věku 20 až 29 let. Počet evidovaných uchazečích o zaměstnání v 1. pololetí tohoto roku stagnoval, v 2. pololetí ovšem prudce narostl.

V roce 1997 došlo k postupnému poklesu počtu volných pracovních míst, v lednu tohoto roku jich bylo 1 323 a v prosinci už jen 531. Na trhu práce byla nejvyšší poptávka po vzdělání s vyučením s 65 %, druhé místo zaujímali stedo-koláři s 20,3 %. Radikálně rostl také počet evidovaných uchazečích o zaměstnání. Přetrvávající problém představoval vysoký podíl kvalifikovaných absolventů –kol na celkovém počtu nezaměstnaných. Toto se snažil zvrátit ÚP hlavní aktivní politikou zaměstnanosti.

1998 až 2001

V roce 1998 došlo k oživení v oblasti aktivní politiky zaměstnanosti především díky novému nástroji: ústřední úhradě mzdových nákladů při vytvoření společného úvelového pracovního místa zaměstnavatelem. O tento nástroj byl poměrně velký zájem. Dále v rámci aktivní politiky bylo několik projektů, které měly pomoci zalehnit uchazeče do pracovního procesu (např. projekty se zaměřením na umístění dlouhodobě nezaměstnaných a příslušníků rómského etnika).

Počet členů z celkového počtu uchazečích stagnoval na 54 %. Ve věkové struktuře zaujímaly nejvyšší podíl kategorie 20 až 29 a 30 až 39 let, ale významný podíl měla i věková skupina 40 až 49 let, která se pohybovala okolo 20 % z celkového počtu uchazečích.

Došlo k nárstu podílu dlouhodobé nezaměstnanosti na té celkové, který dosahoval 40,3 %. Nadále zůstávala nejvyšší zaměstnavatelem v regionu MÚS, a. s., která zaměstnávala k 31. 12. 1998 9 366 zaměstnanců. Druhým nejvyšším zaměstnavatelem zůstal Chemopetrol Litvínov, který k 31. 12. 1998 zaměstnával 4 215 zaměstnanců. Obě firmy ale po transformaci ze státních podniků na akciové společnosti postupně během let snižovaly počet svých zaměstnanců.

V roce 1999 nastala změna ve vzdělanostní struktuře uchazečů, která měla po částku vliv i v předcházejícím roce a to, že narostl podíl kvalifikovaných uchazečů na celkové nezaměstnanosti, zatímco podíl nekvalifikovaných uchazečů klesal. Přesto měla skupina uchazečů se základním vzděláním podíl nejvyšší podíl a to k 31. 12. 1999 42,1 %.

Pro rok 2001 lze ale konstatovat, že oproti předcházejícímu období došlo k vyšší poptávce po vysokoškolsky a středněškolsky vzdělaných uchazečích, než po uchazečích se základním vzděláním. Vývoj početů evidovaných uchazečů měl stále stoupající trend, ovšem zvýšení bylo jen nepatrné o 72 uchazeče. Ve vzdělanostní struktuře nezaměstnaných se tento rok podíl kvalifikovaných a nekvalifikovaných uchazečů stabilizoval. Došlo ale ke změně ve vývoji míry nezaměstnanosti. V dlouhodobém horizontu sledování poprvé dosáhla nižší hodnoty na konci roku než na začátku roku. Dlouhodobě je patrný trend, že počet uchazečů o zaměstnání ve věku do 19ti let klesal.

2002 až 2005

Podíl kvalifikovaných a nekvalifikovaných uchazečů byl i nadále vyrovnaný, skupina uchazečů se základním vzděláním tvořila stále nejvyšší skupinu. Druhou velkou skupinu tvořili vyučení uchazeči s 5 565 osobami v evidenci. Počet nezaměstnaných mužů a žen se pohyboval okolo poloviny, 50 % mužů a 50 % žen. V průběhu posledních tří let se snížil podíl uchazečů pobírajících hmotné zabezpečení.

Velkým problémem zůstávala dlouhodobá nezaměstnanost, počet dlouhodobě evidovaných stoupl až na 8 316 uchazečů, což bylo o 866 osob více než v roce 2001. Stoupal také podíl dlouhodobé nezaměstnanosti na celkové, v roce 2002 činil 67 %.

Aktivní politika zaměstnanosti se zaměřila na následující priority: snížení dlouhodobé nezaměstnanosti, zvýšení zaměstnanosti znevýhodněných skupin uchazečů, zvýšení udržitelnosti stávajících pracovních míst, podpora vzniku trvale udržitelných pracovních míst, zvýšení souladu kvalifikace uchazečů s potřebami trhu práce, zaměření na

realizace schválených a fungujících projektů, zvýšení úrovně a účinnosti nefinančních nástrojů a možnosti aktivní politiky zaměstnanosti, hlavně poradenské účinnosti.

Při posuzování v kové struktury nezaměstnaných je patrné, že počet uchazečů do 19ti let klesal, ale stoupal počet uchazečů ve v kové skupině 20 až 29 let, který činil 31,73 %. Tento nárůst odpovídal nárůstu v ostatních skupinách.

Ministerstvo práce a sociálních věcí v roce 2004 změnilo metodiku výpočtu míry nezaměstnanosti, kde se v itateli nacházeli evidovaní uchazeči a ve jmenovateli pracovní síla (zaměstnaní v národním hospodářství dle výsledkůčetění pracovních sil).

V roce 2005 přišla první pozitivní vlna ve vývoji nezaměstnanosti v regionu a poprvé za celou dobu registrované nezaměstnanosti klesat. Meziroční pokles činil zhruba 2 %. Zajistily ho vzrůstající česká ekonomika, příliv investic a příznivá politika ÚP.

2006 až 2008

V tomto období pokračoval trend, který se poprvé objevil v roce 2005, a to, že míra registrované nezaměstnanosti klesala. V roce 2006 představoval její meziroční pokles zhruba 2 %, v roce 2007 dokonce 4 % a v roce 2008 další 2 %. Je ale zcela jisté, že tento trend v roce 2009 pokračovat nebude, neboť českou ekonomiku zasáhla v druhé polovině roku 2008 světová ekonomická krize a situace na trhu práce se pravděpodobně výrazně zhorší.

Počet evidovaných uchazečů spolu s mírou nezaměstnanosti klesal a zlepšoval se stav na trhu práce, kdy vhodně kvalifikovaní uchazeči nacházeli vhodná pracovní místa. Nadále zůstal vyrovnaný podíl kvalifikovaných i nekvalifikovaných uchazečů. Ve v kové struktuře zaujímalá opět největší podíl skupina uchazečů mezi 20 až 29 lety, významný byl podíl uchazečů ve v kových skupinách 30 až 39 let a do 19ti let. Velkým problémem regionu zůstává dlouhodobá nezaměstnanost, jejíž podíl představoval 54 % z celkové nezaměstnanosti.

Aktivní politika zaměstnanosti nadále používala své nástroje k odstranění disproporcí na trhu práce, z nichž nejdůležitější bylo vytváření nových veřejných prospěšných a společenských účelných pracovních míst a vhodné rekvalifikace. [10]

Takové je nastíněná situace na trhu práce v regionu Most od roku 1989 po současnost. Současným problémem číslo jedna je bezesporu světová ekonomická krize. Proto jsem znovu zjišťovala aktuální informace o situaci na trhu práce v regionu přímo na Úřadu práce v Mostě. Z návštěvy na začátku února 2009 vplynuly následující informace: ÚP

vydal aktuální statistiky za druhé pololetí roku 2008 a za átek roku 2009, z kterých je patrné, že do konce roku 2008 registrovaná míra nezaměstnanost n jak dramaticky nevzrostla. Nejaktuáln ěí údaje pocházejí z ledna a února 2009, kdy k 31. 1. 2009 ěnila míra nezaměstnanost na Mostecku 14,1 % a k 28. 2. 2009 14,7 %. Z t ěhto údaj ě lze tedy usoudit, že zaměstnavatelé vy kávaj ě (tuto informaci mi potvrdil i ÚP). Dal ě informace, která mi byla poskytnuta, je fakt, že v tuto chvíli je v ě ve fázi shromažďování informací (ÚP je shromažďuje od zaměstnavatel ě), které pak zasílá Ministerstvu práce a sociálních v ěcí. Ministerstvo práce a sociálních v ěcí uř ělo stihlo provést n kolik základních opat ěení (nap ě. šekonomické bal ěí kyō, které vytvo ěila vláda společn ě s Národní ekonomickou radou vlády). Hodnotit, zda tato opat ěení byla správná a dostatečná nebo nikoli, je p ěd ěsné.

Záv ěrem tedy je, že zaměstnavatelé na Mostecku omezuj ě výrobu, ale snaž ě se propoušt ět své zaměstnance jen v nejnultn ěích p ěípadech, aby dramaticky nevzrostla míra registrované nezaměstnanosti. Taková je aktuální situace na Mostecku, v jiných regionech a odvětvích, neř ě které p ěsobí v regionu, m ěže být situace odlišná.

Podrobn ěí statistické údaje o vývoji registrované míry nezaměstnanosti a po tu evidovaných uchaze ě od roku 1990 do roku 2008 jsou uvedeny v p ěloze.

IV. Sociální d sledky nezaměstnanosti

Tím nejzávažn ějším problémem pro nezaměstnaného ělov ěka je zajišt ění alternativního finančního p ějímu. Alternativní p ějíem pro nezaměstnaného tvo ěí hlavn ě podpory v nezaměstnanosti a sociální dávky, které dostává od státu. P ějíem podpory v nezaměstnanosti je ěsov omezený a jeho vý ě závisí na p ěedchozích p ějímech nezaměstnaného. Naproti tomu sociální dávky se stanovuj ě na základ ě ěivotního minima a dal ěích skute ností a tím se rapidn ě sniřuje ěivotní úrove Ň nezaměstnaného i jeho rodiny. Dlouhodobé sniření ěivotní úrovn ě m ěže mít katastrofální následky jako nap ě. zhor ění fyzického i psychického zdraví, vylou ěení na okraj společnosti nebo ěpatně sociální vztahy. Dlouhodobá nezaměstnanost jednoho ělena rodiny zhor ěuje vztahy v celé rodin ě a trp ějí i ostatní ělenové. Dále sniřuje pracovní morálku nezaměstnaného a tím ěm ění jeho vn ěmání ěsu. Z nezaměstnaného se stává ěivotní pesimista a ztrác ě nad ěji na znovuzískání dobré práce.

Nezam stnanost nedopadá jen na jednotlivé jedince, ale zp sobuje negativní jevy v celé spole nosti. Mezi sociáln patologické jevy související s nezam stnaností pat í v t-í míra kriminality a delikventní chování, nadm rné poufívání alkoholu a konzumace drog nebo nadm rné poufívání lék . V souvislosti s nezam stnaností se také spojuje v t-í procento sebevrafd. Tyto sociáln patologické jevy mají negativní dopad na celou spole nost, je proto v jejím zájmu p í inu t chto negativní jev regulovat.

V. Rozbor národnostního složení nezam stnaných

Ú ad práce v Most oficiáln neshromafuje informace o národnostním složení nezam stnaných, v jistém slova smyslu by mohlo jít o diskriminaci. B hem jedné z konzultací na ÚP ov-em bylo e eno, fe velkou ást nezam stnaných v regionu tvo í Romové (dlouhodobý kvalifikovaný odhad podílu Rom na nezam stnaných mluví o 23 ó 24 %), pak následují p íslu-níci eské národnosti a cizinci, mezi které pat í hlavn Vietnamci a cizinci z východních zemí (Rumunsko, Ukrajina, Rusko).

Zde je vhodné uvést národnostní strukturu obyvatelstva Ústeckého kraje v porovnání s R. Z tabulky je patrné, fe v t-ina obyvatel má eskou národnost a ostatní národnosti jsou zastoupeny zanedbateln . (V kapitole o Romech je zodpov zena otázka, pro ve statistice p edstavuje romská národnost tak nízký podíl, kdyfl skute nost je odli-ná.)

Tabulka . 3 ó Národnostní struktura obyvatel Ústeckého kraje v %

	Národnost						
	eská	slovenská	polská	n mecká	ruská	vietnamská	romská
Ústecký kraj	92,1	2,7	0,2	1,2	0,1	0,4	0,2
R celkem	90,4	1,9	0,5	0,4	0,1	0,2	0,1

Zdroj: S ítání lidí, dom a byt z roku 2001 (k 1. 3.).*

VI. D vody vysoké nezam stnanosti v rómském etniku

Romské etnikum bylo vybráno pro podrobn j-í analýzu proto, fe jich na Mostecku flje velké množství a p edstavují sociální problém, který má za následek dlouhodobou nezam stnanost (jak jifl bylo e eno, odhady ukazují, fe tvrtina z celkového po tu nezam stnaných na Mostecku je práv Rom).

* Tět ení národnostního složení obyvatelstva provádí SÚ p i S ítání lidí, dom a byt , tzn. fe poslední neaktuáln j-í údaje pochází z roku 2001.

e-tí Romové p estali po 2. sv tové válce jako celek fakticky existovat. Podle demograf a dostupných pramen filo v eských zemích v roce 1945 zhruba jen tisíc p vodních eských Rom . Dnes flíjí v echách d sledkem migra ního pohybu Romové pocházející z jiných oblastí. Migrace byla pro toto etnikum ur itým východiskem z hluboké krize existen ních perspektiv t chto lidí. První migra ní vlna nastala po 2. sv tové válce, kdy se Romové st hovali ze Slovenska do eského pohrani í a do pr myslových m st. Ve svých rodných osadách filili úpln jiným zp sobem, proto jejich za len ní do m stského flivota bylo tak obtíflné. Ve t etí a tvrté generaci usazených Rom do-lo k velkému nár stu jejich po tu. Na p íli-nou koncentraci Rom na n kterých územích se reagovalo v letech 1965 ó 1966 vládním usnesením o jejich plánovaném a organizovaném rozptylu. Tento plán v-ak nebyl moc úsp -ný. Rozd lením eskoslovenska v roce 1993 skon ila migrace Rom ze Slovenska.

Dnes je romská populace men-inou, která se výrazn li-í od eské národnosti a stojí p itom na okraji spole nosti. Zdrojem tohoto tvrzení je rasová odli-nost, etnické znaky, chudoba a odli-ný zp sob flivota. P i S ítání lidí, dom a byt v roce 2001 nevyuffila v t-ina Rom moflnost p íhlásit se ke své národnosti a hlásila se k národnostem jiným, proto p esný po et Rom flíjících v R není znám. Demografové odhadují, fle u nás flíje okolo dv st tisíc Rom . lenové romské men-iny ale nejsou v-ichni na stejné úrovni. Problémy, které je zasahují, lze obecn specifkovat na dv sociální skupiny Rom . Jedná se o:

- Problém sociálního sestupu té ásti romské populace, která se p ed rokem 1989 stala sou ástí globální eské spole nosti ó tvo í men-í skupinu Rom , jejichfl postavení ohrofluje dlouhodobá nezam stnanost. P ed rokem 1989 získali sociální postavení na úrovni nífl-ích vrstev majoritní spole nosti. Ztráta zam stnání je tedy uvrhla do závislosti na sociálních dávkách a hrozí jim dal-í sociální sestup.
- Problém té ásti romské populace, u které se po roce 1989 zastavil proces adaptace na podmínky moderní spole nosti ó tvo í v t-inu romského etnika a jedná se o Romy, kte í jsou ozna ování jako sociáln nep izp sobiví a flíjící v permanentní chudob . U této skupiny dochází ke kumulaci tém v-ech sociálních problém : vysoké míry hlavn dlouhodobé nezam stnanosti, nízké úrovn vzd lanosti a kvalifikace, nífl-í flivotní úrovn , problematické -kolní docházky d tí, vysoké míry závislosti na sociálních dávkách apod.

Potřebou obou těchto skupin jsou odlišné. V první skupině jde o potřebu obnovit proces adaptace na podmínky moderní civilizace a v druhé skupině jde o zastavení ekonomického úpadku a sociálního sestupu.

Český stát upravoval v průběhu času legislativní rámec v ústředním Romů. První byl vydán Zákon č. 74/1958 Sb. o trvalém usídlení kočovných osob, následovalo Nařízení vlády

SSR č. 502/1965 o opatřeních k řešení otázek cikánského obyvatelstva (toto nařízení bylo změněno jím vyřazením) a v roce 1972 byl vydán Zákon č. 231/1972 o tzv. asimilaci cikánů (dával Romům určité povinnosti; dosažené výsledky zákona však neodpovídaly vynaloženému úsilí a finančním nákladům). Po revoluci v roce 1989 byla zakládána známá hnutí a iniciativy za práva Romů, bohužel ale velká část romské populace ztratila zájem o zapojení do jakékoliv iniciativy díky narůstajícím sociálním problémům. Základní práva a svobody mají Romové zajištěny tímto článkem Ústavního zákona č. 23/1991 Sb., který uvozuje Listinu lidských práv a svobod, kde jsou zakotvena práva národnostních a etnických menšin. V roce 2004 byla vládou schválena Koncepce romské integrace, která předpokládá řešení romských záležitostí ze tří pohledů: z perspektivy lidských práv, z národnostní perspektivy a ze sociokulturní perspektivy. Probíhá také novelizace menšinového zákona, který stanovuje povinnosti územně správních celků k menšinám, které žijí na jeho území. V oblasti zaměstnanosti je rovné postavení všech občanů (včetně Romů) zajištěno Zákonem č. 435/2004 Sb., kde je nařízeno rovné zacházení a zákaz diskriminace při uplatňování práva na zaměstnání.

Další část rozboru romského etnika je zaměřena na vztah Romů a trhu práce a jejich uplatnění na něm. Existuje několik bariér vstupu Romů na trh práce, ke kterým patří hlavně bariéry jazykové, komunikační, kulturní odlišnosti, nízké orientace v právním a sociálním prostředí, nízké motivace, absence kvalifikace, bariéry způsobené dlouhodobým vynecháním mimo trh práce a bariéra chudoby. Snížení a odstranění těchto bariér je základním předpokladem úspěšného začlenění Romů do pracovního procesu.

Romové mají několik vlastností a zvláštností, které jim snižují orientaci v majoritní společnosti. Existuje několik důvodů jejich špatného uplatnění na trhu práce, které jim neumožňují získat a udržet si zaměstnání. Mezi tyto vlastnosti patří například slabá vůle, nespolehlivost, strach, nesamostatnost, komplexní méněcennosti, orientace na okamžitost, špatné vnímání času nebo nejednotnost. Jsou tu také objektivní příčiny neúspěšného uplatnění Romů na trhu práce. Tu nejdominantněji představuje dynamika pracovního trhu,

kteřá má za následkem obtřn integraci Romů do pracovního procesu. Tuto situaci způsobují nahromadn nedostatky romsk menšiny (nzk vzdělání a kvalifikace, mal motivace pracovat jako zamstnnci za peníze, které jen o málo převyšují sociln dávky apod.), navíc pstup Romů k pracovním pleblitostem je vrazn ovlivnn diskriminc jejich etnick pslunosti, kter je zakořenn v předsudcích esk společnosti. Neúspěch na trhu práce je pmym důsledkem neúspěchu romských dětí ve vkolch a dt, kter nemají vzdělání, se nemohou uspokojev uplatnit na trhu práce. Romové se ale v jistm ohledu chovají ekonomicky, protože zamstnavatel jsou v tin ochotni jim nabídnout jen o něco málo vc peněz než je vše jejich sociálních dávek, proto mnoho Romů dednost sociálním dvkm před vydělanou mzdou. Navíc lze předpokládat,že si k sociálním dvkm je tobas pivydlvajřna erno. Aby se ale síly na trhu vyrovnaly, je třeba uvést faktory, které ovlivňují zaměstnavatele představující poptávku na trhu práce při vybru zamstnnc. Jako hlavn důvody, pro nechtějí zaměstnávat pslunky romsk menšiny, zamstnavatel uvádějí: nízkou kvalifikaci, absenci pracovních návyků, nízkou schopností přizpůsobit se, malou výkonnost, nespolehlivost, vstou absenci a dalři problémovost. Zamstnavatel však nemají zájem o romsk pracovníky i proto,že mohou zaměstnávat pracovníky z ad cizinců, kte jsou ochotni pracovat i za ty nejnř mzdy. Mnozí zamstnavatel nezaměstnávají pslunky romsk komunity i pro vlastn předsudky vši Romům a z rasov diskrimincch důvodů. Důvody, které pak uvádějí (ty, které jsou uvedeny vše) jsou zstupn. Toto jsou všechno jen obecn poznatky. UP v Mostě si v roce 2008 pozval 11 nev tch zamstnavatel na Mostecku a polořil jim otázku: jak zvltnosti mají romští zamstnnci a všem se naopak nelř od jiných zamstnnc? Zde je několik odpovd, na kterých se tito zamstnavatel shodli: Romové mají zvenou potřebu ocenn sv práce a zájmu o ni, mají pevn rodinn vazby, nespokojenost vši zaměstnavateli projevují jinak (v tin agresí), pracují stejn dobu ve skupinách jako samostatn, mzdy si nechávají vyplácet standardn, při práci na zakázce jako zamstnnci řromskho dodavatele berou zakázky spše jako dalři formu dotace, nemají vrazn problémy s dodrřovnm pravidel, respektují autority, mají problém se smnnm provozem, nevyuřivj zamstnneck benefity, neplánují svou budoucnost a přestávají být pro majoritu řRomy, pokud ji pesvdi o tom,že umí pracovat a jen neparazituj na sociálním systému.

Podle odhadu romských poradců a terénních pracovníků se nezaměstnanost Romů na Mostecku pohybuje okolo 90 %, což je alarmující číslo! Existuje ale nkolik možností, jak začlenit Romy do pracovního procesu, mezi tyto možnosti patří hlavně: získání nebo zvýšení současných vzdělání, vytváření ve veřejných prospěšných pracovních místech, kvalitní poradenství v oblasti zaměstnanosti, podpora realizace projektů týkajících se zvýšení zaměstnatelnosti obtížně umísitelných osob, zapojování zaměstnavatelů a romských podnikatelů do využití Evropských strukturálních fondů a zpracovaný systém poradenství a profesní přípravy pro uplatnění na trhu práce. Tyto možnosti Romům nabízí hlavně Úřad práce v Mostě. Průstup ÚP v této oblasti je zaměřen na dvě hlavní priority, jsou to zvýšení zaměstnatelnosti a zvýšení zaměstnanosti Romů. [veškeré informace vzebrané z interních materiálů Úřadu práce v Mostě]

VII. Aktivní politika úřadu práce a regionální zaměstnavatelé

Úřad práce v Mostě provádí tzv. aktivní politiku zaměstnanosti. Tato politika představuje souhrn nástrojů, které mají zajistit, aby trh práce fungoval lépe a aby se nezaměstnanost dlouhodobě pohybovala okolo své průměrné míry. V legislativě ČR je tato problematika upravena Zákonem o zaměstnanosti č. 435/2004 Sb., část pátá, § 104 až 120. Nástroje aktivní politiky zaměstnanosti Úřadu práce v Mostě jsou:

- Rekvalifikace tímto nástrojem se rozumí získání nové nebo rozšíření stávající kvalifikace uchazeče nebo zájemce o zaměstnání. Rekvalifikace mohou provádět pro své zaměstnance přímo zaměstnavatelé ve spolupráci s ÚP, tyto rekvalifikace jsou v zájmu dalšího pracovního uplatnění zaměstnanců. Rekvalifikace mohou provádět jen akreditované zařízení s akreditací Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy.
- Ve veřejných prospěšných pracích představují časově omezené pracovní příležitosti poskytující zejména v údržbě veřejných prostranství, úklidu a údržbě veřejných budov a komunikací nebo jiných obdobných činnostech ve prospěch obcí, státních nebo jiných veřejných institucí. Ve veřejných prospěšných pracích jsou vytvářeny nejdéle na 12 pracovních dňů kalendářních měsíců, mohou se ale opakovat. Dále jsou vytvářeny po dohodě zaměstnavatele s ÚP, ÚP pak zaměstnavateli poskytne příspěvek. Příspěvek lze poskytnout až do výše skutečně vyplacených mzdových nákladů na zaměstnance v etn pojistného.

- Společensky účelná pracovní místa omezují se nebo vyhrazují na základě dohody zaměstnavatele s ÚP pro uchazeče, kterým nelze zajistit pracovní uplatnění jiným způsobem. Společensky účelové pracovní místo vzniká i v okamžiku, kdy uchazeč o zaměstnání zahájí samostatnou výdělečnou činnost. Na jedno pracovní místo lze poskytnout jen jeden druh příspěvku. Výše příspěvku na společensky účelná pracovní místa závisí na míře nezaměstnanosti v regionu.
- Příspěvek na zpracování o ÚP poskytne zaměstnavateli tento příspěvek, pokud zaměstnavatel přijme do pracovního poměru uchazeče o zaměstnání, kterému ÚP vnuje zvýšenou péči. Výše příspěvku je omezena na polovinu minimální mzdy.
- Příspěvek při přechodu na nový podnikatelský program o ÚP poskytne zaměstnavateli tento příspěvek, pokud zaměstnavatel přechází na nový podnikatelský program a z toho důvodu nemůže zabezpečit pro své zaměstnance práci v rozsahu stanovené týdenní pracovní doby. Výše příspěvku je omezena na polovinu minimální mzdy.

Součástí opatření aktivní politiky zaměstnanosti je poradenství, podpora zaměstnávání osob se zdravotním postižením a cílené programy k řešení zaměstnanosti. [14]

Na Mostecku podniká několik velkých zaměstnavatelů a mnoho malých firem. V dobách socialismu, po revoluci i dnes má dominantní postavení ve struktuře podnikatelských zájmů dobývání hnědého uhlí. Těmi nejvýznamnějšími zaměstnavateli v tomto oboru jsou Czech Coal Services, a. s. (dříve MUS, a. s.), Litvínovská uhelná, a. s., Vrátanská uhelná, a. s. a Děl Kohnoor, a. s. Druhým nejdůležitějším oborem v regionu je výroba chemických produktů, kterou provádí Unipetrol RPA, s. r. o. Dalšími velkými zaměstnavateli jsou firmy Bis Czech, s. r. o., která vyrábí a udržuje technická zařízení, DTS Vrbenský a. s., který provozuje silniční a nákladní dopravu, Schoeller, k. s., který upravuje a spřádá textilní vlákna, Grammer CZ, s. r. o., který vyrábí automobilové příslušenství nebo Krušnohorské strojírna Komoany, a. s., které vyrábí topná tělesa a kotle. Důležitými zaměstnavateli jsou také Česká Rafinérská, a. s., která zpracovává ropu a United Energy, a. s., který vyrábí a rozvádí teplo. V regionu fungují i další velcí zaměstnavatelé jako například Krajská zdravotní a. s. o Nemocnice Most, o. z., Dopravní podnik měst Mostu a Litvínova, a. s. nebo Česká dráha, a. s. Výchvní výše vyjmenovaní zaměstnavatelé dávají práci minimálně tisícům zaměstnancům, tzn. téměř zaměstnávají velkou část ekonomicky aktivního obyvatelstva říjícího v regionu.

VIII. Prognóza vývoje nezaměstnanosti v regionu

V současné době se nedá předikovat budoucí situace na trhu práce. Světová ekonomická krize zasáhla i českou ekonomiku a v ní v t-ínu odvíjí, tzn. řada firem budou propouštět, omezovat nebo dokonce i zastavovat výrobu a jen některé podniky vytvoří nová pracovní místa. Navíc se nacházíme v období před druhou fází krize, která by nás měla zasáhnout v druhé polovině roku 2009, tudíž je předčasné ji a její dopady nějak hodnotit.

V tuto chvíli je ÚP ve fázi shromažďování informací od zaměstnavatelů, kteří ale sami ještě neví, nakolik je krize oslabí. Ministerstvo práce a sociálních věcí bude vyhodnocovat poznatky ÚP a až po vyhodnocení ministerstvem se ÚP začne aktivně snažit zmírňovat dopady ekonomické krize. V tuto chvíli tedy ani ÚP netuší, jak velké dopady bude mít ekonomická krize na regionální trh práce.

IX. Vlastní koncept řešení situace

Nezaměstnanost představuje na Mostecku velký problém, proto přišla radnice v Litvínově v roce 2008 s novým postupem řešení situace. V první fázi rozdělila evidované uchazeče na ÚP do dvou skupin. První skupinu tvořili uchazeči, kteří ztratili zaměstnání, ale mají snahu si najít nové a jejich setrvání v evidenci se dá posoudit jako krátkodobé. Druhou skupinou byli dlouhodobě evidovaní uchazeči, kteří ani nemají zájem najít si nové zaměstnání. V následující fázi se radnice zaměřila na druhou skupinu dlouhodobě nezaměstnaných a vytypovala zde několik rodin, které evidentně parazitují na českém sociálním systému. Tito evidovaní uchazeči jsou obecně označováni jako sociálně nepřízpůsobiví občané, kteří nemají zájem pracovat a žijí z peněz, které dostanou od státu prostřednictvím sociálních dávek (jde o dlouhodobě nezaměstnané, tzn. nepobírají podporu v nezaměstnanosti). V určené skupině se ale nachází i další problém a to, že z poskytnutých sociálních dávek jsou nakupovány nevhodné položky. Jde zejména o tabák a cigarety, alkohol, drogy nebo herní automaty. Sociální dávky jsou od státu poskytovány proto, aby si nevydávající rodina mohla zajistit nezbytné životní minimum (sociální příspěvky mohou dostat i zaměstnaný občan, pravidla pro jejich získání jsou ale přísná, proto na ně dosáhne minimum zaměstnaných oproti t-ínou zaměstnanci pracující za minimální mzdu nebo matky na mateřské dovolené; u těchto příjemců sociálních dávek ale nedochází k jejich velkému zneuvěření, proto zde tato skupina není číslena). Jejich výše je u každého občana různá, záleží na výši jeho

příjem a dalších okolnostech. Příspěvky se dělí podle účelu, na který jsou poskytovány. Tzn. stále existuje několik druhů příspěvků: příspěvek na dítě, sociální příspěvek, rodičovský příspěvek, příspěvek na bydlení apod. Konkrétně jsou určeny na nákup potravin, pro rodiny s dětmi na potřeby dětí, zajistit bydlení nebo vzdělání, nákup léků, dopravu apod. Problém tkví v tom, že jsou neefektivně využívány a nenaplnějí se tak úplně, pro který byly vyplaceny.

Tímto problémem se litvínovská radnice rozhodla řešit a zavedla systém vyplácení sociálních dávek nikoli v penězích, ale v potravinových poukázkách. Nepříjemně se občané dostávají zhruba 2/3 dávek v potravinových poukazech a zhruba 1/3 v hotovosti. Radnice uzavřela smlouvy s několika obchody a obchodními partnery v okolí, kde lze platit poukázkami, ale nejde na ně nakupovat nevyhovující zboží. Tímto se z velké části vyřešil problém nevhodného využívání dávek, ale objevil se nový problém: černý trh, kde se s poukázkami obchodovalo. Příjemci dávek prodali poukaz pod cenou, jen aby získali hotovost a mohli si koupit nevhodné zboží. Tento systém s sebou nesl mnoho nesouhlasů, hlavně z pohledu příjemců dávek, kteří si stěžovali, že cca 1/3 dávek v hotovosti jim nestačí na nákup polofek, které nelze zaplatit poukázkami (léky, doprava apod.).

Otázkou tedy zůstává, jestli je tento systém spravedlivý a dokáže eliminovat negativní jevy nebo jestli jen pokračuje nevinné lidi? Na tuto otázku se zde pokusím odpovědět svým vlastním návrhem řešení tohoto problému. Mne se systém vyplácení části dávek v potravinových poukázkách líbí a považuji ho za správný. Výběr příjemců dávek, kteří dostanou potravinové poukázky je podle mne spravedlivý. Změnil bych ale formu celého systému. Vyřešit bylo uvedeno, že dochází k obchodování s potravinovými poukázkami a že se mnohdy prodávají pod cenou, jen aby dotyčný získal potřebnou hotovost. Abych zabránila černému trhu, použila bych alternativu k potravinovým poukázkám a to modernější a přehlednější systém čipových karet. Každý příjemce sociálních dávek by vlastnil svoji čipovou kartu, na které by byly uloženy peníze ve výši dávek a kartou by potom platil ve smluvených obchodech. Radnice by měla přesnou kontrolu a zabránilo by se soukromému nakupování nevhodných polofek za peníze od státu. Čipové karty by se tak staly multifunkčním zařízením, které majiteli umožní nejen obstarat si vše potřebné pro každodenní život.

V současném době má radnice uzavřené smlouvy hlavně s obchodními partnery, kde kromě potravin lze koupit i například drogistické zboží nebo oblečení a obuv. Ve svém konceptu

bych tyto obchodní et zce roz-í ila o dal-í specializované obchody, lékárny nebo podniky zaji- ující dopravu. Podle platných zákon a norem bych se pokusila je-t o jedno vylep-ení: ze sociálních dávek by se ode ítaly polofky nájemného a slufeb spojených s bydlením (elekt ina, plyn, voda) p ed p evedením ástky na ipovou kartu. Ode et by provád la radnice a zabránilo by se kumulaci dluh spojených s bydlením. P íjemce by tak dostal prost edky, které by ufl byly snífleny o náklady na bydlení.

Jsem si v doma, fle navrflené e-ení by nebylo jednoduché provést a bylo by náro né na finance, ale zabránilo by se z velké ásti zneuffití dávek a celý systém by se zpr hlednil. P íjemci dávek by takto p ísnou kontrolu své spot eby dlouho nevydrfleli a mohlo by dojít i k tomu, fle se jim p estane vyplácet parazitovat na sociálním systému a mnohem výhodn j-í pro n bude vyd lávat si peníze prací. Lidé se sice brání omezení svobody, ale tato situace se jinak nevy e-í. Lidé zneuffivající sociální dávky by m li být n jakým zp sobem potrestáni. Tento trest vidím v omezení jejich spot eby a v p ísné kontrole, kterou systém ipových karet umofl uje.

V únoru roku 2009 se v oblasti vyplácení sociálních dávek udála p evratná zm na. Radnice v Chomutov (region sousedící s Mostem) se rozhodla radikáln e-it situaci s dluflníky, kte í neplatí své dluhy a m sto tak p íchází o mnoho pen z. Sociální dávky, které by dluflníci m li dostat, za ala radnice exekuvovat p ímo p í jejich vyplácení. Je nutno podotknout, fle postifleným nebyly sebrány ve-keré dávky, ale jen jejich ást. Je pot eba také uvést, fle se jedná o notorické neplati e, jejichfl dluhy pochází v t-inou z páchání p estupk a drobné kriminální innosti. Proti radikálnímu kroku chomutovské primátorky se postavili nap . ombudsman nebo ministr pro lidská práva. N kte í politici a odborníci s postupem chomutovské radnice souhlasí, jiní souhlasí jen áste n . V jednom se ale shodují v-ichni: takovéto situace se musí e-it, jde jen o nalezení rozumné míry radikality e-ení.

M j postoj k tomuto kroku chomutovské radnice je veskrze kladný. Radnice podle mne jednala v souladu se zákonem. Lep-í se mi ale zdá postup litvínovské radnice, která se Chomutovem nechala inspirovat. V Litvínov dali neplati m je-t jednu -anci a do ervna roku 2009 mají as své dluhy uhradit nebo si domluvit splátkové kalendá e, afl po tomto asovém limitu budou na jejich sociální dávky uvaleny exekuce. Tento postup se zdá p íjateln j-í a neztrácí na svém výchovném ú elu.

Závěr

Nezaměstnanost představuje složitý problém, který je nutno řešit dlouhodobě a výsledek se nedostaví okamžitě. Tento problém se týká všech bez rozdílu a může mít značné negativní dopady.

V České republice se projevují velmi výrazné rozdíly mezi regiony v míře nezaměstnanosti, je to dáno nerovnoměrným vývojem a rozdílností odvětvové hospodářské struktury v jednotlivých oblastech. Dlouhodobě nejvyšší míra nezaměstnanosti bývá naměřena v našem hlavním městě, v Praze. Naopak nejvyšší dlouhodobá míra nezaměstnanosti bývá zjištěna právě na Mostecku. Z toho tedy vyplývá, že vládní politika zaměstnanosti by měla respektovat regionální rozdíly a měla by zohledňovat prostředí a podmínky, ve kterých nezaměstnanost vzniká.

Pro pozitivní vývoj v oblasti zaměstnanosti a nezaměstnanosti je nezbytné, aby stát dokázal pružně reagovat na ekonomické ukazatele. V současné době se Česká republika nachází v hospodářské recesi (díky globální ekonomické krizi), vláda tedy musí včasnými a účinnými opatřeními zasáhnout do trhu tak, aby nedošlo k razantnímu nárůstu míry nezaměstnanosti. Vládní zásahy musí být hlavně také cílené, aby ve velké míře nenarušily rovnováhu (nerovnováhu) na trhu a aby nedošlo k negativním jevům a protekcionismu, které by vláda mohla svými opatřeními způsobit. V tuto chvíli je tedy nejdůležitější správně zasáhnout do trhu tak, aby zásah ekonomice pomohl a aby naopak neměl opačný účinek. Podle optimistických odhadů by se Česká ekonomika v polovině roku 2010 měla dostat z recese a měla by začít růst. Doufám, že je tento odhad reálný a věřím, že vláda provede správná opatření, které České ekonomice pomohou růst.

Seznam literatury

- [1] MARETM, Petr. *Nezam stnanost jako sociální problém*. 2. vydání. Praha: Sociologické nakladatelství, 1998. ISBN 80-901424-9-4.
- [2] BUCHTOVÁ, Bořena a kol. *Nezam stnanost: psychologický, ekonomický a sociální problém*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, 2002. ISBN 80-247-9006-8.
- [3] PAVELKA, Tomáš-. *Makroekonomie základní kurz*. 3. vydání. Slaný: Melandrium, 2007. ISBN 978-80-86175-58-4.
- [4] SP VÁ EK, Vojtěch a kol. *Transformace české ekonomiky: politické, ekonomické a sociální aspekty*. 1. vydání. Praha: LINDE nakladatelství, 2002. ISBN 80-86131-32-7.
- [5] FIÍDEK, Libor. *Transformace české ekonomiky 1989 ó 2004*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006. ISBN 80-7179-922-X.
- [6] CAHLÍK, Tomáš-, MARKOVÁ, Jana. *Ekonomika české republiky v novém prostoru Evropské unie*. 1. vydání. Praha: G plus G, 2004. ISBN 80-86103-75-7.
- [7] FEBESTOVÁ, Jarmila. *Analýza faktor ovliv ující podnikání českých firem po vstupu do EU se srovnáním trend v regionech s vysokou mírou nezam stnanosti*. 1. vydání. Opava: Slezská univerzita v Opav , 2005. ISBN 80-7248-328-5.
- [8] PEARCE, W. D. *Macmillan v slovník moderní ekonomie*. 4. vydání. Praha: Victoria Publishing, 1992. ISBN 80-85605-42-2.
- [9] SCHILLER, B. R. *Makroekonomie dnes*. Brno: Computer Press, 2004. ISBN 80-251-0169-X.
- [10] Statistická ro enka pro okres Most v roce 1985
Vývoj nezam stnanosti a sluřby zam stnanosti v okrese Most v letech 1991 ó 1995
Zpráva o situaci na trhu práce pro rok 1996, 1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003
Analýza vývoje zam stnanosti a nezam stnanosti v roce 2004, 2005, 2006, 2007, 2008
- [11] *eský statistický ú ad* [online]. [cit. 2009-04-15]. Dostupné z:
<<http://www.czso.cz>>.
- [12] *Ministerstvo práce a sociálních v cí* [online]. [cit. 2009-04-15]. Dostupné z:
<<http://www.mpsv.cz>>.
- [13] *Výzkumný ústav práce a sociálních v cí* [online]. [cit. 2009-04-15]. Dostupné z:
<<http://www.vupsv.cz>>.
- [14] *Ú ad práce Most* [online]. [cit. 2009-04-15]. Dostupné z:
<http://portal.mpsv.cz/sz/local/mo_info>.

PDF
Complete

Your complimentary
use period has ended.
Thank you for using
PDF Complete.

[Click Here to upgrade to
Unlimited Pages and Expanded Features](#)

P ílohy

P íloha . 1

Tabulka vývoje míry nezaměstnanosti na Mostecku v letech 1990 ó 2008 (%).

P íloha . 2

Graf vývoje míry nezaměstnanosti na Mostecku v letech 1991 ó 2008 (%).

P íloha . 3

Graf vývoje podílu evidovaných uchazečů na ÚP Most v letech 1991 ó 2008.

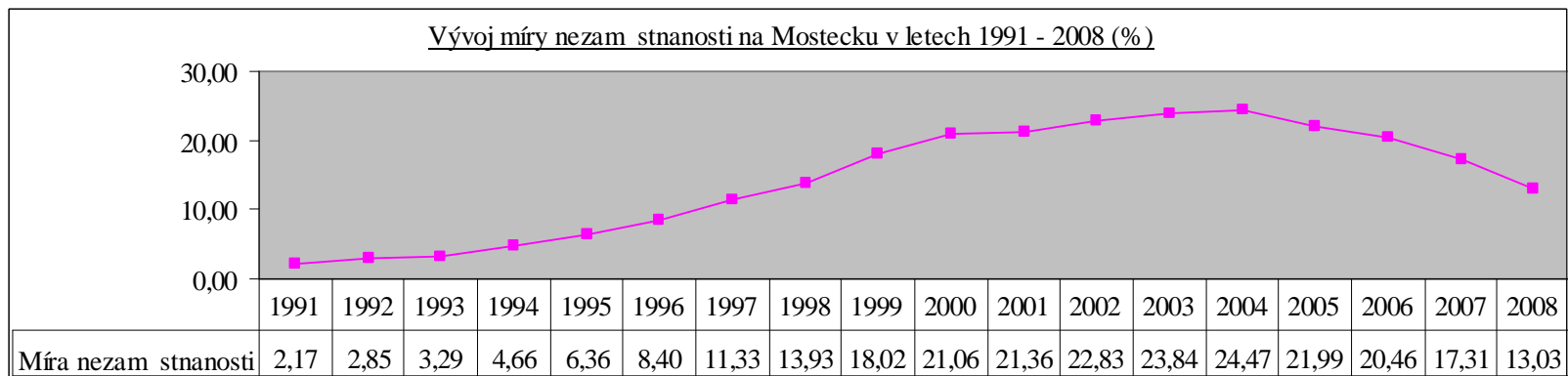
Příloha . 1

Vývoj míry nezaměstnanosti na Mostecku v letech 1990 - 2008 (%)

	Leden	Únor	Březen	Duben	Květen	červen	červenec	Srpen	Září	říjen	Listopad	Prosinec
1990	údaje se je-t nezji-ovaly											
1991	1,34	1,55	1,56	1,81	1,92	2,12	1,88	2,06	2,59	2,85	3,07	3,24
1992	3,29	3,13	3,06	2,91	2,86	2,78	2,68	2,71	2,86	2,74	2,55	2,63
1993	2,87	3,04	3,41	3,34	3,23	3,26	3,00	3,05	3,42	3,51	3,60	3,76
1994	3,94	4,03	4,14	4,56	4,49	4,53	4,57	4,73	4,97	5,20	5,33	5,37
1995	5,75	5,89	5,81	5,72	5,71	5,93	6,37	6,70	6,86	7,00	7,10	7,43
1996	7,71	7,72	7,63	7,69	7,62	7,82	8,62	8,79	9,09	9,34	9,35	9,40
1997	10,55	10,66	10,58	10,39	10,56	11,06	11,49	11,81	12,24	12,04	12,18	12,37
1998	12,68	12,75	12,44	12,50	12,55	13,60	14,50	14,70	15,30	15,20	15,30	15,60
1999	16,50	16,90	16,90	16,70	16,90	17,20	18,60	18,90	19,10	19,17	19,37	19,95
2000	20,47	20,71	20,59	20,69	20,61	21,05	21,66	21,73	21,50	21,20	21,07	21,48
2001	22,22	22,03	21,63	20,83	20,85	21,38	21,39	21,38	21,38	20,96	21,00	21,25
2002	22,80	22,63	22,49	22,35	22,22	22,41	23,01	23,12	23,28	23,04	22,91	23,73
2003	23,90	23,53	23,54	23,53	23,21	23,67	24,25	24,21	24,19	23,92	23,75	24,34
2004	24,78	24,83	24,65	24,47	24,29	24,34	24,74	24,74	24,57	24,32	23,94	24,02
2005*	23,26	23,05	22,84	21,91	21,79	21,95	22,14	22,22	21,75	20,91	20,77	21,25
2006	21,35	21,19	20,82	20,78	20,53	20,50	20,92	20,82	20,26	19,73	19,09	19,47
2007	19,96	19,21	18,31	17,86	17,48	17,44	17,39	17,02	16,61	15,90	15,13	15,46
2008	15,29	14,93	14,02	12,94	12,51	12,43	12,67	12,34	12,17	11,99	12,06	13,06

* Od 1.1. 2005 se míra registrované nezaměstnanosti poříta odlišnou metodou.

Příloha . 2

Příloha . 3

